

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Valtiovarainministeriön tilinpäätös 2017

Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat

Valtiovarainministeriön julkaisu 4/2018

Valtiovarainministeriön julkaisu 4/2018

Valtiovarainministeriön tilinpäätös 2017

Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat

Valtiovarainministeriö

ISBN PDF: 978-952-251-928-3

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2018

Sisältö

Valtiovarainministeriön vuoden 2017 tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus

1 Johdon katsaus	5
2 Tuloksellisuus	8
2.1 Suotuisien puiteiden mahdollistaminen työllisyyden ja tuottavuuden kasvulle.....	8
2.1.1 Verotuksen uudistukset.....	8
2.1.2 Julkisen talouden kestävyuden turvaaminen.....	11
2.1.3 Rakenteiden ja toimintatapojen luominen asiakaslähtöisille ja tuloksellisille julkisille palveluille	14
2.1.4 Kansainvälinen vaikuttaminen ja menestyvän Euroopan rakentaminen	24
3 Vaikuttavuus	26
3.1 Toiminnan vaikuttavuus	26
3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	27
4 Toiminnallinen tehokkuus	28
4.1 Toiminnan tuottavuus	28
4.2 Toiminnan taloudellisuus	30
4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	33
4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	34
5 Tuotokset ja laadunhallinta	35
5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	35
5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	35
6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	37
7 Tilinpäätösanalyysi	40
7.1 Rahoituksen rakenne	40
7.2 Talousarvion toteutuminen	40
7.3 Tuotto- ja kululaskelma	44
7.4 Tase	45

8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	46
9	Arviointien tulokset	47
10	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	48
	Tilinpäätöslaskelmat ja niiden liitteenä annettavat tiedot	49
	Allekirjoitukset	74

Valtiovarainministeriön vuoden 2017 tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus

1 Johdon katsaus

Valtiovarainministeriö on osana valtioneuvostoa valmistellut hallituksen talous- ja finanssipolitiikkaa ja valtion talousarvion sekä toiminut veropolitiikan asiantuntijana. Ministeriö on vastannut myös rahoitusmarkkinapolitiikan valmistelusta ja valtion työnantaja- ja henkilöstöpolitiikasta, julkishallinnon kehittämisestä, sekä ohjannut tietohallinnon kehitystä sekä valtion- että kuntahallinnossa. Lisäksi valtiovarainministeriö on vastannut kunta- ja maakuntahallinnon lainsäädännön sekä kunnallistalouden kehittämisestä. Ministeriö on osallistunut Euroopan unionin ja monien kansainvälisten järjestöjen ja rahoituslaitosten toimintaan.

Vuonna 2017 julkisen talouden alijäämän supistumista tuki nopeutunut talouskasvu sekä kertaluonteiset tulonlisäykset. Noususuhdanteessakin julkisen talouden menot ovat kuitenkin selvästi tuloja korkeammat. Etenkin valtiontalous on edelleen huomattavasti alijäämäinen. Myös paikallishallinnossa menot ylittävät tulot. Sosiaaliturvarahastot ovat olleet pitkään selvästi ylijäämäisiä, mutta väestön ikääntymisestä aiheutunut menojen kasvu on pienentänyt ylijäämää voimakkaasti kuluvan vuosikymmenen aikana. Koska eläkemenojen kasvu jatkuu nopeana, myös sosiaaliturvarahastojen ylijäämä kutistuu entisestään.

Kuntatalous on vahvistunut viime vuosina. Vuonna 2017 kuntatalouden on arvioitu vahvistuneen verotulojen, erityisesti yhteisöveron, aiemmin arvioitua suotuisamman kehityksen myötä. Suotuisasta kehityksestä huolimatta kuntatalouden näkymät pysyvät lähivuosina haastavina.

Julkisyhteisöjen velka kääntyi laskuun suhteessa BKT:hen v. 2016. Velkasuhde aleni myös vuonna 2017. Talouskasvun vuoksi myös valtionvelan suhde bruttokansantuotteeseen aleni hieman vuoteen 2016 verrattuna. Nimellisesti velka kasvoi edelleen ja julkinen velka on hyvin korkealla tasolla. Tämän vuoksi julkisen talouden liikkumatila on aiempaa pienempi mahdollisen uuden taantuman tullen.

Maakunta- ja sote-uudistus merkitsee mittavaa uudistusta Suomen hallinnollisessa rakenteessa. Uudistuksessa perustetaan maakunnat, uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon

rakenne, palvelut ja rahoitus sekä siirretään maakunnille uusia tehtäviä. Osana tätä muutosta nykyisistä kuudesta aluehallintovirastosta muodostetaan yksi valtakunnallisen toimivallan omaava viranomais, joka toimii alueellisissa yksiköissä ja toimipisteissä. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020.

Valtiovarainministeriöllä on ollut keskeinen rooli maakuntien rahoituksen, maakuntien voimaantulon sekä valtion lupa- ja valvontaviraston perustamisen valmistelussa. Lisäksi ministeriöllä on ollut keskeinen rooli uudistuksen toimeenpanon ja maakuntien ohjausjärjestelmän valmistelussa.

Valtiovarainministeriö on toteuttanut Digitalisoidaan julkiset palvelut -kärkihanketta, jossa rakennetaan julkiset palvelut käyttäjälähtöisiksi ja ensisijaisesti digitaalisiksi toimintatapoja uudistamalla. Digitalisoidaan julkiset palvelut -kärkihankkeelle varatulla 100 miljoonan euron määrärahalta on rahoitettu strategisesti 15 merkittävää digitalisaatiohanketta.

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma (KaPA) päättyi 31.12.2017, jolloin ohjelmassa toteutetut sähköisen asioinnin tukipalvelut olivat laajasti käytössä koko julkishallinnoissa. Ohjelma toteutui aikataulussa ja saavutti tavoitteensa alittaen sille annetun budjetin.

Arvio toimintaympäristön riskeistä

Ministeriön toimintaan vaikuttavat merkittävästi Suomen taloudessa tapahtuvat ja ennakoitavat muutokset.

Vuonna 2017 Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 3,1 %. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkui työllisyyden kohenemisen tukemana, asuntorakentamisen suhdannetilanteessa ei näkynyt vielä rauhoittumista ja tuotannollisia investointeja tehtiin runsaasti. Suomen ulkomaankauppa on lähtenyt voimakkaaseen kasvuun v. 2017. Viennin nopeaan toipumiseen on vaikuttanut ennen kaikkea maailmankaupan kasvu ja myönteinen talouskehitys useimmissa Suomen tärkeimmistä vientimaista.

Työttömyysaste ei alentunut alkuvuonna juuri lainkaan, mutta kääntyi syksyllä jälleen laskuun. Työllisyys on parantunut selvästi talouskasvun kiihtyessä, vaikka työn tuottavuus on kohentunut huomattavasti. Inflaatio jäi vuonna 2017 edelleen alhaiseksi.

Suotuisa suhdanne on kohentanut julkista taloutta. Noususuhdanne lisää verotuloja, mikä vahvistaa sekä valtiontaloutta että kuntataloutta. Nousukausi ei kuitenkaan poista julkisen talouden rakenteellista epätasapainoa. Nopeasta talouskasvusta huolimatta julkisen talouden tulot eivät riitä kattamaan menoja.

Maakunta- ja sote-uudistukseen liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä, joiden vaikutukset sekä kansalaisiin että julkiseen talouteen voivat olla erittäin suuria. Kriittisiä tekijöitä maakunta- ja sote-uudistuksen ja siihen kytkettyjen säästötavoitteiden toteutumisessa ovat ICT-järjestelmien kehittäminen, sote-palvelujen integraation toteutus ja maakuntien toiminnan ja talouden ohjausjärjestelmien toteutus. Koska maakuntien toiminta tulevaisuudessa tulee olemaan lähes täysin valtion rahoittamaa, on maakuntatalouden ja valtiontalouden kytkös erittäin vahva. Tämä edellyttää myös toimivia seuranta- ja ohjausmenetelmiä valtion ja maakuntien väliseen suhteeseen, jotta uudistuksella tavoitellut kunnianhimoiset säästötavoitteet voidaan saavuttaa.

2 Tuloksellisuus

2.1 Suotuisien puitteiden mahdollistaminen työllisyyden ja tuottavuuden kasvulle

2.1.1 Verotuksen uudistukset

Ansiotuloveroperusteisiin tehtiin indeksitarkistus kaikilla tulotasoilla 1,5 prosentin inflaatio-oletuksen mukaisesti. Lisäksi työn verotusta kevennettiin kaikissa tuloluokissa yhteensä noin 300 miljoonalla eurolla. Niin sanotun solidaarisuusveron alaraja säilytettiin nykyisellään. Tuloveroasteikon indeksitarkistuksen jälkeen alaraja on 74 200 euroa. Kun lisäksi huomioidaan palkansaajamaksujen korotukset ja yleisen ansiotason nousu, palkkatulon verotuksen arvioidaan pysyvän ensi vuonna suunnilleen nykyisellään.

Työnantajan kustantama koulutus säädettiin työntekijälle verovapaaksi, jos koulutus on hyödyllistä työntekijän nykyisten tai tulevien työtehtävien kannalta saman työnantajan tai samaan konserniin kuuluvan työnantajan palveluksessa. Verovapaiden matkakustannusten korvausten maksamisessa sovellettavaa kahden vuoden tilapäisyyden aikarajaa pidentettiin kolmeen vuoteen.

Yleisradiovero poistui noin 390 000 pienituloiselta henkilöltä. Yleisradioveron maksukynnys nousi palkkatulon osalta nykyisestä noin 11 044 eurosta noin 14 750 euroon. Eläketulon ja päivärahatulon osalta maksukynnys kohosi nykyisestä noin 10 294 eurosta noin 14 000 euroon. Samalla korotettiin veron enimmäismäärää 143 eurosta 163 euroon.

Kiinteistöveroprosenttien vaihteluvälejä muutettiin seuraavasti:

- yleinen kiinteistöveroprosentti: 0,93–2,00 prosenttia (viime vuonna 0,93–1,80 prosenttia)
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti: 0,93–2,00 prosenttia (viime vuonna 0,93–1,80 prosenttia).

Muutoksia tuli myös tuulivoimapuistojen kiinteistöverotukseen. Lainmuutos antoi kunnille mahdollisuuden verottaa tuulivoimapuistoja tietyissä tapauksissa nykyistä kireämmin.

Yhteisöveron jako-osuuksien muutoksilla kompensoitiin kunnille sitä, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentaminen pienentää niiden tuloja. Kompensaatio on 60 miljoonaa euroa tästä vuodesta lähtien. Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettiin 1,01 prosenttiyksiköllä ja valtion osuutta alennettiin vastaavasti.

Varainsiirtoverolakia muutettiin siten, ettei varainsiirtoveroa tarvitse maksaa, kun liikkeen- tai ammatinharjoittaja tai maa- tai metsätalouden harjoittaja perustaa toimintaa jatkamaan osakeyhtiön, jonka osakkeet hän merkitsee. Näin helpotettiin tarkoituksenmukaisen yritysmuodon valintaa. Lisäksi Varainsiirtoverolakia muutettiin siten, että varainsiirtoveroa ei ole eräin edellytyksin suoritettava, kun kunta, kuntayhtymä tai yksityinen yhteisö tai säätiö vuosina 2018—2022 luovuttaa yksityiselle osakeyhtiölle sen osakkeita vastaan kiinteistön, joka on luovuttajan harjoittaman ammattikorkeakoululain tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen toiminnan käytössä ja vastaanottava yhtiö tai sen omistaja käyttää kiinteistöä mainittuun toimintaan.

Tulorekisteriä koskevat säännökset valmisteltiin siten, että tulorekisteri voidaan ottaa käyttöön vuonna 2019. Työnantajat pystyvät jatkossa ilmoittamaan henkilöstönsä palkkatiedot yhdellä kertaa kaikille viranomaisille ja muille tahoille. Uudistuksen tavoitteena on vähentää työnantajien hallinnollista taakkaa yksinkertaistamalla palkkatietojen ilmoittamista viranomaisille ja muille tietoja tarvitseville tahoille. Nykyisin työnantajat joutuvat toimittamaan palkkatietoja erikseen useille eri tahoille.

Lisäksi annettiin hallituksen esitys, jolla saatettiin laaja verotusmenettelyjen uudistushanke päätökseen. Esitetyt uudistukset yhdenmukaistivat ja yksinkertaistivat verotus- ja veronkantomenettelyjä hallitusohjelman mukaisesti. Verotuksen reaaliaikaisuutta lisättiin ja verotuksen seuraamusmaksujärjestelmää kehitettiin. Samalla toteutettiin hallituksen normipurun kärkihanketta. Lisäksi verojen tilittämiseen liittyvät säännökset uudistettiin.

Niin sanottua elinkaarimallia koskevien elinkeinotulovero- ja arvonlisäverosäännösten soveltamisalaa laajennettiin vuoden 2018 alusta. Aiemmin elinkaarimallilla on toteutettu vain valtion moottoritiehankkeita verolainsäädännön tiukasta soveltamisalarajauksesta johtuen. Muutoksen johdosta elinkaarimalli on taloudellisesti toteuttamiskelpoinen vaihtoehto esimerkiksi kuntien koulu-, sairaala- ja raitiotiehankkeissa. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta yhteisö- tai arvonlisäverotuottoon.

Alkoholiveroa kiristettiin vuoden 2018 alusta 100 miljoonalla eurolla osana verotuksen painopisteen siirtämistä työn ja yrittämisen verotuksesta haittaveroihin. Korotusta painotettiin lievästi muihin kuin väkeviin alkoholijuomiin, millä pyrittiin ottamaan huomioon alkoholilainsäädännön kokonaisuudistuksen vaikutukset alkoholijuomien saatavuuteen ja kokonaiskulutukseen.

Hallitusohjelmaan kirjattua tupakkaveron vaiheittaista korottamista jatkettiin. Vuoden 2018 alun korotuksen lisäksi vero nousee heinäkuun alussa 2018. Lisäksi sikareiden verorakenne muutettiin vuoden 2018 alusta muiden tupakkatuotteiden verorakenteen mukaiseksi ottamalla käyttöön hintaperusteisen veron lisäksi kiinteä yksikkövero ja vähimmäis-

vero, millä pyritään välttämään korkeammin verotettujen savukkeiden kulutuksen korvaaminen halpahintaisilla sikareilla.

Lämmitys-, voimalaitos- ja työkonepolttoaineiden veron energia- ja hiilidioksidiosuutta korotettiin painottamalla korotusta hiilidioksidiveron suuntaan. Korotuksella katetaan loppuosa siitä verotulojen kompensaatiotarpeesta, joka syntyi, kun hallitus päätti pysyttää yhdistetyn sähkön ja lämmöntuotannon energiaverotuen (90 miljoonaa euroa vuodessa) voimassa. Muutos parantaa vähemmän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavien polttoaineiden, kuten maakaasun, kilpailukykyä suhteessa kivihiileen ja tukee siten kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa asetettua tavoitetta.

Hallitus antoi esityksen taksien autoverotuen vaiheittaisesta poistamisesta, millä varaudutaan kesällä 2018 toteutuvaan taksiliikenteen kilpailun vapautumiseen.

Hallitus päätti vuoden 2017 lisätalousarvioneuvotteluissa korottaa kertaluonteisesti maatalouden energiaveron palautusta 25 miljoonalla eurolla satovahinkojen osittaisena korvaustoimena. Korotus maksetaan vuodelta 2017 maksettavan palautuksen yhteydessä.

Kertomusvuonna käynnistettiin laaja hanke, jolla Tullilta Verohallinnon vastuulle siirretty valmiste- ja autoverotus integroidaan Verohallinnon tietojärjestelmäkokonaisuuteen ja lainsäädäntökehykseen vuoden 2021 alusta.

Osana valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoimintaa kilpailutettiin vuonna 2018 toteutettava tutkimushanke terveellisen ravitsemuksen taloudellisista ja muista ohjauskeinoista, jossa arvioidaan ohjauskeinojen toteuttamiskelpoisuutta, vaikuttavuutta ja niiden aiheuttamia tehokkuustappioita.

Vuoden 2018 alusta maahantuonnin arvonlisäverotus siirtyi pääosin Tullilta Verohallinnon hoidettavaksi. Uudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa maahantuonnista kannettavien arvonlisäverojen ilmoittamis- ja maksamisen menettelyä.

Rahoitusmarkkinoiden säätely

Kotimaassa makrovakauseräpolitiikan työvälineitä täydennettiin lisäämällä ns. järjestelmäriskuskuri luottolaitoslainsäädäntöön vuoden 2018 alusta. Uuden välineen avulla pyritään kattamaan rahoitusjärjestelmän rakenteellisia suhdannevaihteluista riippumattomia riskejä.

Myös maksupalveluita koskevaa lainsäädäntöä päivitettiin muun muassa uusilla maksu-toimeksiantopalveluita ja tilitietopalveluita koskevilla säännöksillä. Lakimuutokset tulivat voimaan tammikuussa 2018.

Kotimaisten joukkolainamarkkinoiden tehostamiseen pyrkivät joukkolainan edustajamallia koskevat lakimuutokset tulivat voimaan vuoden 2017 kesällä. Uusi laki selkeyttää oikeustilaa ja tehostaa joukkolainamarkkinoiden toimintaa.

Myös neljännen rahanpesudirektiivin edellyttämät lakimuutokset saatiin voimaan kesällä 2017. Direktiivin keskeinen muutos liittyy viranomaisten tietojensaantiin pankki- ja maksutileistä.

2.1.2 Julkisen talouden kestävyiden turvaaminen

Talouspolitiikka

Hallitusta tuettiin hallitusohjelman mukaisten sopeuttamistoimenpiteiden toteuttamisessa ja seurannassa vuonna 2017. Hallitusohjelmassa asetetun 72% työllisyystavoitteen saavuttamiseksi hallitus päätti monista uusista toimenpiteistä vuoden 2017 aikana tavoitteen saavuttamiseksi. Valtiovarainministeriö osallistui aktiivisesti toimenpiteiden valmisteluun. Hallituksen päätösten ja myönteisen suhdannekehityksen myötä hallitusohjelman mukaisista tavoitteista velkaantumisen taittaminen saavutettiin, vaikkakin uutta velkaa otettiin edelleen vuonna 2017. Myös työllisyystavoitteen osalta vuoden aikana tapahtui myönteistä kehitystä.

Valtiovarainministeriö on osallistunut keskeisesti maakunta- ja soteuudistuksen valmisteluun. Uudistuksella tavoitellaan hallinnollisten ja toiminnallisten muutosten ohella julkisen talouden kestävyysvajeen pienentämistä 3 mrd. eurolla vuoteen 2030 mennessä, mikä edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon menot saavat jatkossa kasvaa reaalisesti vain 0,9 prosenttia vuodessa. Tämän tavoitteen saavuttaminen on korostunut erityisesti maakuntien rahoituslain sisällön valmistelussa sekä osallistumisessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan valinnanvapautta koskevan lainsäädännön valmisteluun.

Kehys- ja budjettitietojärjestelmään (Buketti) toteutettiin määrärahojen tehtäväluokituskoodaus (COFOG), jonka pohjalta v. 2018 talousarvioesityksen katsaukseen (Budjettikatsaus 2018) laadittiin tarkastelu talousarvioesityksen määrärahojen tehtäväluokituksen mukaisista käyttökohteista.

Vuonna 2017 laskettiin myös mm. budjetin tulonjakovaikutuksia sekä kehitettiin sukupuolivaikutusten arviointia. Lisäksi osallistuttiin kilpailukyvyn aliministeriryhmän työhön

Ennustetoiminta ja talouspolitiikka-arviot

Vuoden 2017 aikana valtiovarainministeriö tuki hallitusohjelman toteutumista hallitusohjelman toimeenpanon seurannan ja hallitusohjelman tavoitteiden toteutumista arvioivien ja ohjelman toimeenpanoa tukevien laskelmien avulla. Vuonna 2017 tällaisia olivat esimerkiksi Suomen julkiseen talouteen keskittynyt erillinen tilannekuvaraportti keväällä sekä hallituksen strategiaistuntoja varten tuotettu erityisesti työllisyyteen keskittynyt seuranta- ja ennustemateriaali.

Valtiovarainministeriö tuotti kokonaistaloudellisen ennusteen neljä kertaa vuodessa ja julkaisi sen ministeriön Taloudellisessa katsauksessa. Ennusteita käytettiin johdonmukaisesti myös Julkisen talouden suunnitelmassa, Suomen vakausohjelmassa, Suomen alustavassa talousarviosuunnitelmassa, Kansallisessa uudistusohjelmassa, Rakennusalan suhdanneryhmän raporteissa, Tulo- ja kustannuskehityksen seurantatoimikunnan raporteissa, kansainvälisten järjestöjen ja luottoluokittajien vierailujen yhteydessä ja tarpeen mukaan erikseen tehtävissä selvityksissä.

Ministeriö tuotti talous- ja finanssipolitiikan suunnittelun ja toimeenpanon tueksi laskelmia ja kokonaistaloudellisia vaikutusarvioita erilaisista toimenpidekokonaisuuksista myös kokonaistaloudellisten ennustekierrosten ulkopuolella, esimerkiksi keväällä 2017 Suomen julkista taloutta koskeneen erillisen tilannekuvan, jossa arvioitiin hallituksen toimien riittävyyttä suhteessa hallituksen itselleen asettamiin tavoitteisiin ja Suomen EU-velvoitteisiin.

Kuntalain mukaisesti osana valtion ja kuntien neuvottelumenettelyä valmisteltiin valtiovarainministeriön koordinoimana kuntatalousohjelma. Ohjelman valmistelu on osa julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvioesityksen valmistelua. Kuntatalousohjelma syventää julkisen talouden suunnitelman kuntataloutta koskevaa arviointia. Ohjelman tarkoituksena on arvioida kuntatalouden tilaa ja kuntien mahdollisuuksia selvittää peruspalvelujen järjestämisestä päätetyn kuntatalouden rahoituskehityksen mukaisilla toimenpiteillä. Kuntatalousohjelman painopiste on kuntatalouden kehitysnäkymien ja valtion toimenpiteiden tarkastelussa. Toimenpiteiden vaikutuksia on arvioitu koko kuntatalouden lisäksi kuntakokoryhmittäin sekä rahoitusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta.

Kuntatalousohjelman kannalta keskeistä on hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa asettamien kuntatalouden rahoitusasematavoitteen ja valtion toimenpiteiden menorajoitteen toteutumisen seuranta. Lisäksi huomiota on kiinnitetty valtion kuntatalouteen vaikuttavien toimenpiteiden arviointiin. Vuonna 2017 kuntatalousohjelman valmistelua on leimannut erityisesti maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelu ja uudistuksen vaikutukset kuntatalouteen.

Syksyllä 2017 tehdyn kuntatalouden kehitysarvion mukaan julkisen talouden suunnitelmassa kuntataloudelle asetettu rahoitusasematavoite ollaan saavuttamassa. Kehitysarvi-

oon sisältyy kuitenkin maakunta- ja sote-uudistukseen sekä hallituksen toimenpiteiden vaikutuksiin liittyviä epävarmuustekijöitä. On olemassa riski, että toimenpiteiden kuntatalouteen kohdistuva säästövaikutus jää kehitysarviossa oletettua pienemmäksi, koska toimenpiteiden toteutus on osin kesken ja toimenpiteiden vaikutus riippuu myös siitä, miten kunnat ja kuntayhtymät käyttävät toimenpiteiden mahdollistaman säästöpotentiaalin.

Osana kuntien, maakuntien ja koko julkisen hallinnon kustannusten karsimista koskevaa hallituksen reformia käynnistettiin selvitystyö kuntien kannustinjärjestelmien rakentamiseksi. Kuntien tilaratkaisuja koskeva selvitystyö on käynnistetty (kannustinjärjestelmä ja järjestelmää tukeva mittaristo). Mittariston osalta tavoite on kevät 2018. Selvitystyön tueksi on käynnistetty TEAS-hanke, jonka loppuraportti julkaistiin helmikuussa 2018. Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmä ehdotetaan rakennettavaksi vaiheittain, ensimmäinen kohdistuisi kunnan henkilöstö- ja taloushallinnon digitalisointiin ja siinä ohjelmistorobotiikan hyödyntämiseen. Valmistelun tueksi tarvitaan tutkimustietoa, joten VN TEAS-tutkimussuunnitelmaan 2018 sisältyy tätä koskeva hanke.

Valtion työmarkkinatoiminta

Valtion työmarkkinatoiminnassa on vuonna 2017 ollut keskeistä osaltaan vaikuttaa julkisen talouden kestävyyttä vahvistavasti. Tähän on pyritty valtion työnantaja- ja sopimustoiminnan entistä lujemmalle kiinnittämiseen toimiin, jotka parantavat virastojen toiminnan tuloksellisuutta ja tukevat osaltaan rakenteiltaan muuttuvaa valtionhallintoa. Työelämän ja työn uudistumista mm. digitalisaation edetessä pyritään tukemaan sopimus- ja palkkapolitiikan sisältöjä uudistamalla.

Muutoksen nopeus haastaa perinteisen työmarkkinatoiminnan edunvalvontanäkökulman erityisesti tarvittavien käytännön toimien nopeuden ja uudistumiskyvyn vaatimusten kasvaessa. Menokehysten tiukentuessa edelleen palkkaliukumien kehittymisen jatkuva seuranta samoin kuin valtion uuden yhden, yhtenäisen palkkausjärjestelmän kehittämisen jatkaminen luovat tukea tuloksellisuudelle sekä hallitulle että samalla kannustavalle palkkapolitiikalle. Valtion hyvän hallinnon ja työnantajalinjausten 2025 toimeenpanon edistään. Valtion pääsopijaosapuolet aloittivat neuvottelut uudesta valtion virka- ja työehtosopimuksesta joulukuussa 2017.

Digikuntakokeilu

Digikuntakokeilussa tuetaan kuntia digitalisaatiokehityksessä kokeilukulttuurin menetelmien avulla. Vuonna 2017 kunnissa käynnistettiin kokeiluja, joilla kehitetään kuntien ulkoisia ja sisäisiä palveluprosesseja aikaisempaa sähköisemmäksi ja digitaalisemmaksi.

Kunnille tarjotun menetelmätuen avulla kunnissa järjestettiin tilaisuuksia ja webinaareja, joilla vahvistettiin kunnan kokeilukulttuuri ja digitalisaatio-osaamista. Lisäksi palvelumuotoiluosaamisen avulla kuntien palveluita kehitettiin entistä sujuvimmiksi ja digitaalisemmiksi. Menetelmätuen lisäksi kunnilla oli syksyllä mahdollisuus hakea avustusta kunnan palveluiden digitalisoimiksi. Avustusta myönnettiin yhteensä yhdeksälle kunnalle. Lisäksi Digikuntakokeilussa kehitettiin kunnille työkaluja kunnan digitalisaatioasteen arvioimiseksi sekä digitalisaatiosta saavutettavasta säästöpotentiaalista.

Digikuntakokeilu järjesti lokakuussa yhdessä valtioneuvoston kanslian, Kuntaliiton ja Valtiokonttorin kanssa valtakunnallisen kokeiluviikko kampanjan, jonka tarkoituksena oli edistää kokeilukulttuuria viikon ajan ympäri Suomea. Kampanja oli onnistunut ja se sai paljon positiivista palautetta.

Tiedolla vaikuttaminen on hankkeen yksi teemoista. Alkuvuodesta 2017 Digikuntakokeilussa julkaistiin Kuntien digitalisaatio ja digikokeilujen säästö- ja tuottavuusselvitys, jossa tarkasteltiin digitalisaation avulla saavutettavaa säästöpotentiaalia 21 kunnan palveluprosessin osalta.

2.1.3 Rakenteiden ja toimintatapojen luominen asiakaslähtöisille ja tuloksellisille julkisille palveluille

Maakunta- ja sote-uudistus

Hallituksen esitys sote- ja maakuntauudistuksesta (maakuntalaki, laki sote:n järjestämisestä ja niiden voimaapanolaki) annettiin eduskunnalle maaliskuussa 2017. Laeilla on tarkoitus perustaa uudet maakunnat sekä toteuttaa niiden talous ja hallinto, siirtää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu maakunnille, toteuttaa omaisuuksien ja henkilöstön siirtymäjärjestelyt sekä maakuntien rahoitus ja uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmä. Heinäkuussa hallitus päätti muuttaa uudistuksen aikataulua siten, että sosiaali- ja terveydenhuolto ja muut maakunnan tehtävät siirtyvät niille 1.1.2020. Muiden kuin SOTE-tehtävien siirtoa koskevat hallituksen esitykset on tarkoitus antaa eduskunnalle vuosien 2018 ja 2019 aikana niin, että lait voivat tulla voimaan 1.1.2020.

Lainsäädännön osalta valtiovarainministeriön vastuulla on ollut erityisesti maakuntien rahoitukseen liittyvä valmistelu sekä maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa, maakuntien hallinnon ja talouden hoitoa sekä Luova-viraston perustamista koskeva hallituksen esitys. Lisäksi valtiovarainministeriö on valmistellut maakuntien ohjausprosesseja sekä yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa organisoinut muutostukea maakuntien perustamiseen sekä osallistunut valinnanvapauslainsäädännön valmisteluun.

Maakuntien rahoitusta koskevaan valmisteluun on osallistuttu laajasti eri osastoilta. Valtiovarainministeriön lähtökohtia rahoituksen valmistelussa ovat erityisesti olleet julkisen

talouden kestävyysvajeen korjaaminen, kokonaisveroasteen nousun estäminen, kansalaisten yhdenvertaisuuden vaaliminen etenkin verotuksen suhteen sekä riittävän rahoituksen turvaaminen niin maakunnille kuin kunnille uudistuksen jälkeen. Maakunnan rahoitus perustuisi ainakin ensivaiheessa valtion rahoitukseen. Maakuntien rahoituslakiesitykseen sisältyy kustannusten nousun rajoitin, joka on mitoitettu siten, että rahoitus on kestävyysvajeen turvaavalla uralla.

Maakuntien resurssiohjaukseen on luotu malli osana julkisen talouden kokonaisohjausta. Tavoitteena on turvata kustannusten hallinta mutta myös varmistaa rahoitusperiaatteen toteutumista. Talouden ja toiminnan ohjauksen testaamiseksi valmisteltiin valtiovarainministeriön johdolla toteutettavaa simulointia, jonka tulosten ja kokemusten perusteella ohjausprosesseja voidaan kehittää edelleen.

Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää mittavaa tietojärjestelmien uudistamista erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta. Maakuntien valtakunnallinen ICT-palvelukeskus ja sote digi -yhtiö perustettiin. Niiden ja ICT-järjestelmien uudistukset mahdollistavat varsinaisen toiminnan kehittämisen ja sitä kautta saavat säästöt.

Osana sote- ja maakuntauudistusta on perustettu valtakunnallinen tukipalvelukeskus toimitila- ja kiinteistöpalveluja varten (Maakuntien tilakeskus Oy) sekä ICT-palvelukeskus (Vimana Oy).

Valtiovarainministeriön koordinoitavalla oleva maakuntien maakuntatieto-ohjelma käynnistettiin. Maakuntatieto-ohjelman tarkoitus on varmistaa ohjauksen edellyttämän tiedon saaminen ja muut tiedolla johtamisen edellytykset.

Ministeriö jatkoi maakuntahallinnon valmistelun tukemista alueilla. Valtiovarainministeriö on vastannut maakuntien perustamiseen liittyvän muutostuen järjestämisestä yhdessä muiden ministeriöiden kanssa. Myös vuonna 2017 käynnistetty Muutosjohdon Akatemia on osa maakunnille tarjottavaa muutostukea.

Toimeenpanon yhteensovitus tapahtuu uudistukselle vuonna 2017 perustetussa valtioneuvoston yhteisessä Tilannekeskuksessa sekä uudistuksen virkamiesjohtoryhmässä. Syksyllä 2017 valmisteltiin ja julkaistiin maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpanon runkosuunnitelma, joka ohjaa valtioneuvostossa uudistuksen toimeenpanoa.

Tulevaisuuden kunta

Parlamentaarinen työryhmä hahmotti tulevaisuuden kunnan roolia, asemaa ja visiota ennakointityön kautta. Ennakointityön tuloksena syntyi neljä skenaariota tulevaisuuden kun-

nasta. Nämä esiteltiin helmikuussa 2017 julkaistussa väliraportissa. Skenaariotyötä tehtiin laajassa vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa.

Osana Tulevaisuuden kunta hanketta tehtiin vuoden 2017 aikana kaksoiskuntalaisuusselvitys. Selvityksessä käsiteltiin muun muassa lainsäädännön reunaehtoja ja kehittämistarpeita. Selvitys luovutettiin tammikuussa 2018.

Selvityksessä todetaan, että ihmisten arki on monipaikkainen, joten kyse ei ole enää pelkästään kaksoiskuntalaisuudesta. Monipaikkaisuus tulee ottaa huomioon niin lainsäädännössä kuin kuntien toiminnassakin. Monipaikkaisuutta voidaan tukea mm. digitaalisuuden hyödyntämisen keinoin. Selvityksessä käydään läpi kuntalaisen oikeutta saada nykyisin palveluja muusta kuin kotikunnastaan sekä verotukseen ja äänioikeuteen liittyviä kysymyksiä. Suomalaiseen monipaikkaisuuteen ei voi liittyä verotuksellisia ja äänioikeuteen tai vaalikelpoisuuteen liittyviä oikeuksia tai velvollisuuksia kunnassa kunnallisen verotus-oikeuden perustuslain suojan, verotuksen tarkkarajaisuusvaatimuksen sekä perustuslain turvaaman kansanvaltaisuusperiaatteen vuoksi.

Valtiovarainministeriö käynnisti Kittilän kuntaan poikkeuksellisissa hallinnollisissa vaikeuksissa olevaa kuntaa koskevan selvitysmenettelyn. Selvitysryhmän tehtävänä on tehdä oikeudellinen arvio Kittilän kunnan hallinnon tilanteesta sekä toimenpide-ehdotukset.

Julkisen hallinnon ICT

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma (KaPA) päättyi 31.12.2017, jolloin ohjelmassa toteutetut sähköisen asioinnin tukipalvelut olivat laajasti käytössä koko julkishallinnoissa. Vuoden lopussa Tunnistus.fi-palvelu ja Vetuma-palvelu korvautuivat Suomi.fi-tunnistus- ja Suomi.fi-maksut -palveluilla. Kansalaisen asiointitili korvattiin Suomi.fi-viestit -palvelulla ja jatkettiin Suomi.fi-valtuudet -palvelun käyttöönottoja. Lisäksi Suomi.fi-palveluväylän hyödyntäjiksi liittyi uusia organisaatioita.

Julkisen hallinnon palvelut yhteen kokoava Suomi.fi-verkkopalvelu avattiin kansalaisten käyttöön 3.7.2017. Sisältöä verkkopalvelulle tarjoaa Suomi.fi -palveluiden lisäksi Suomi.fi -palvelutietovaranto, johon oli vuoden loppuun mennessä kuvattu yli 30 000 julkishallinnon palvelua sekä niihin liittyen lähes 100 000 palvelupisteen ja asiointikanavien tiedot 508 eri organisaatiolta.

Suomi.fi-tunnistus -palvelussa tehtiin vuoden 2017 aikana yli 57 miljoonaa tunnistusta-pahtumaa ja palvelu oli käytössä 635 asiointipalvelussa, Suomi.fi-maksut -palvelu oli vuoden lopussa käytössä 41 organisaatiossa. Suomi.fi-viestit -palvelu tarjoaa kansalaisille sähköisen postilaatikon viranomaisasiointiin; asiointimahdollisuuden palvelun kautta tarjosi lähes 200 palveluntuottajaa. Suomi.fi-valtuudet -palvelu oli käytössä 36 organisaatiossa ja

16 eri asiointipalvelussa ja sen avulla toteutettiin maailman ensimmäinen sähköinen toisen puolesta asiointi.

Suomi ja Viro allekirjoittivat sopimuksen Nordic Institute for Interoperability Solutions (NIIS) perustamisesta vahvistamaan Suomen ja Viron yhteistyötä X-Roadin kehittämisessä. Suomi.fi -palveluväylää hyödyntäviä organisaatioilta oli vuoden lopussa 72 ja väylään oli liitetty 90 eri palvelua.

Digitaalisten palveluiden käyttö edellyttää riittävää tukea erilaisille käyttäjille, jotta digitalisaation tavoitteet voidaan saavuttaa. Tavoitteen toteuttamiseksi valtiovarainministeriö käynnisti 1.7.2016 AUTA-hankkeen, jonka tehtävänä on ollut kehittää digi-tuen toimintamalli vuoden 2017 loppuun mennessä. Toimintamalli on tarkoitus ottaa käyttöön pilotoimalla ja vaiheittain eri maakunnissa Väestörekisterikeskuksen tukemana.

Valtiovarainministeriön 17.11.2016 asettama Julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittävä työryhmä (VM 098:00/2016) esitti raportissaan merkittäviä kehittämissuhteita yleiseen tiedonhallinnan lainsäädäntöön. Työryhmän näkemyksen mukaan tiedonhallinnan keskeinen sääntely tulisi koota yhteen yleislakiin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta tiedon elinkaarimallin mukaisesti. Uusi laki sisältäisi tiedon elinkaaren hallintaan liittyvän sääntelyn. Uusi laki kumoaisi julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain (634/2011) ja arkistolain (831/1994) sekä eräiden muiden lakien säännöksiä. Lain tarkoituksena on yhdenmukaistaa viranomaisten tiedonhallinnan menettelyjä ja tehostaa viranomaisten tiedon käyttöä. Laissa olisi myös säännökset tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta sekä rajapintojen käytöstä. Työryhmän työn pohjalta annetaan hallituksen esitys eduskunnalle syysistuntokaudella 2018. Uuden tiedonhallintaa koskevan yleislain on tarkoitus tulla voimaan 2019 alussa.

Julkisen hallinnon tietovarantojen ja tiedon hyödyntämisen mahdollisuuksia on kehitetty ministeriön asettamassa Yhteinen tiedon hallinta -hankkeessa (VM075;00/2016) toteuttamalla selvitys ja kokeilu suurten tiedostojen siirrosta osana Kansallinen palveluväylä -konseptia. Tiedon semanttisen yhteentoimivuuden edellytyksiä on parannettu luomalla menetelmällisiä tapoja sekä välineitä, joiden käyttöönotto alkaa vuonna 2018. Kehitystyön rinnalla on valmisteltu uusia toimintarakenteita sekä henkilötiedon suostumusperusteista hyödyntämistä ns. omadata-periaatteiden mukaisesti.

Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin kuvaussuosituksen (JHS 179) ja arkkitehtuurimenetelmän (JHKA 2.0) uudet, ekosysteemimallin ja alustatalouden tarpeet aiempaa paremmin huomioon ottavat versiot otettiin käyttöön vuoden 2017 aikana. Julkisen hallinnon kyvykkyyksiin perustuva kuvaustapa on rakennettu aiempaa ketterämmäksi ja joustavammin ylläpidettäväksi. Kokonaisarkkitehtuurikuvausten yhteisen tallennus- ja jakeluratkaisun arkkitehtuuripankki.fi -sovelluksen käyttöä on laajennettu aiemmasta kohdea-

luearkkitehtuurien valmistelijajoukosta koko julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurikuvausten laatijoiden palveluksi, myös maakuntauudistuksen valmistelijoiden käyttöön. Näin kaikki julkisen hallinnon ei-salassa pidettävää tietoa sisältävät arkkitehtuurikuvaukset on mahdollista koota ja julkaista yhdessä palvelussa.

Yhteiskunnan Turvallisuusstrategia 2017 sekä Suomen Kyberturvallisuusstrategian toimeenpano-ohjelma 2017–2020 valmisteltiin osana Turvallisuuskomiteassa tehtävää poikihallinnollista yhteistyötä.

Valtiovarainministeriön asettama Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmä (VAHTI) on toteuttanut uutta toimintasuunnitelmaa, sen toimintaan osallistuu yli 60 julkisen hallinnon organisaatiota. Vuoden 2017 aikana toteutettiin mm. VAHTI-tietoturva-barometri -kysely, johon osallistui 105 organisaatiota ja yli 8000 julkisen hallinnon henkilöä. Lokakuussa toteutettiin ensimmäinen julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden teemaviikko, jonka seminaareja ja verkkolähetyksiä seurasi yli 5 000 henkilöä. VAHTI toteutti yhteistyössä julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan (JUHTA) kanssa seitsemän tietosuojaa-asetuksen toimeenpanoa edistävää työpajatilaisuutta. Lisäksi Arjen tietosuojaa -verkkokoulutusvideoita on katsottu yli 50 000 kertaa.

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutokseen liittyvät tehtäväkokonaisuudet organisoitiin vuonna 2017 digimuutosohjelman hankesalkuiksi. Näihin kansallisella toteutusvastuulla oleviin hankesalkuihin koottiin maakuntien käynnistämisen ja jatkuvuuden kannalta välttämättömiä hankkeita ja toimenpiteitä. Hankesalkkuja on viisi: valtiolta siirtyvät tehtävät, arkkitehtuuri, perustietotekniikkaratkaisut, johtamisen ja ohjaamisen ratkaisut sekä sote-migraatio ja uudet tehtävät.

Keväällä 2017 käynnistettiin maakuntien viitearkkitehtuurin valmistelu. Viitearkkitehtuuri valmistui aikataulun mukaisesti, ja se on lähdössä lausunnoille helmikuun 2018 aikana. Työtä jatketaan kokonaisarkkitehtuurin työstämisellä. Samanaikaisesti käynnissä on valinnanvapauden kokonaisarkkitehtuurin valmistelu. Syksyllä 2017 käynnistettiin työ digi-yhtenäispolitiikan muodostamiseksi. Maakuntien digi-yhtenäispolitiikan tarkoituksena on määritellä ja kuvata maakuntien tietohallinnon ohjauksen strategiset tavoitteet, niissä tarvittavat kyvykkyydet sekä toimijat ja niiden tehtävät. Vuoden 2017 aikana valmisteltiin ICT-palvelukeskus Vimanan ja SoteDigi-kehitysyhtiön perustamista ja alkuvaiheen palvelujen muodostamista yhteistyössä muiden tahojen kanssa.

Maakuntien vastuulla olevia valmistelu- ja toteutustehtäviä avustettiin vuonna 2017 14,3 miljoonalla eurolla. Hanketoimisto valmisteli sekä kansallisesti toteutettavien hankesalkukokonaisuuksien rahoitusta että maakuntien ICT-toteutuksiin tarkoitettujen valtionavustusten myöntämistä koskevat esitykset. Hanketoimisto ylläpiti sekä kansallisen että maakuntien tilannekuvan seuranta. Maakunnille valmisteltiin ohjeita mm. ICT-sopimuksia

ja hankintoja koskien. Kaikissa hankesalkkukokonaisuuksissa käytiin aktiivista vuoropuhelua maakuntien kanssa ja niitä työstettiin laajassa yhteistyössä.

Sähköisen asioinnin ensisijaisuutta edistettiin useilla toimenpiteillä niin viranomaisten kuin kansalaistenkin suuntaan. Ensisijaisesti sähköisesti tarjottavien palvelujen tiekartta-työryhmän työssä tunnistettiin yli 100 palvelua, joita tuottavat viranomaiset ovat sitoutuneet niiden tarjoamiseen ensisijaisesti sähköisesti. Työryhmän raportissa kartoitettiin myös laajasti lainsäädännön kehittämistarpeet, jotka liittyvät sähköisen asioinnin ensisijaisuuden edistämiseen.

Valtiovarainministeriö käynnisti 1.7.2016 AUTA-hankkeen, jonka tehtävänä on ollut kehittää toimintamalli digitaalisten palvelujen tukea varten, jotta erilaisten käyttäjien sähköistä asiointia voidaan parantaa. Toimintamallia kehittänyt työryhmä sai työnsä valmiiksi vuoden 2017 loppuun mennessä. Toimintamalli on tarkoitus ottaa käyttöön pilotoimalla ja vaihteittain eri maakunnissa Väestörekisterikeskuksen tukemana vuodesta 2018 alkaen.

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma päättyi vuoden 2017 lopussa. Ohjelma-aikana valmistuivat seuraavat sähköisen asiointia tukevat Suomi.fi -palvelut: palveluväylä ja liityntäkatalogi, verkkopalvelu, palvelutietovaranto, tunnistaminen, valtuudet, verkkomaksaminen, kartat sekä viestit. Ohjelma toteutui aikataulussa ja alitti sille annetun budjetin. Palvelut ovat laajasti niin kuntien kuin valtionhallinnonkin käytössä. Lisäksi myös yksityisen sektorin toimijat voivat käyttää palveluita.

Johtamisen ja tuottavuuden parantaminen

Valtioneuvostossa ja laajemmin valtionhallinnossa johtamista ja toimeenpanokykyä on vahvistettu useilla toimenpiteillä. Ministeriöiden johtamismalleja uudistamalla on tuettu vahvempia valtioneuvostotason poikkihallinnollisia ohjausprosesseja. Samalla on kehitetty ministeriötason johtamisprosesseja ja niiden työkaluja sekä käytäntöjä.

Ylimmän johdon johtoryhmävalmennuksilla on kehitetty kansliapäällikköjen vetämien johtoryhmien toimintaa, mutta samalla on pystytty lisäämään myös ministeriöiden välistä poikkihallinnollista yhteistyötä sekä yhteistä ymmärrystä ja toimintakykyä eri politiikka-alueilla. Uudistettu johtamissopimusmalli mahdollistaa yhtenäisemmät johtamistavoitteet valtioneuvostossa ja laajemmin myös virastojen ylimmälle johdolle. Tämä tehostaa yhteisten johtamistavoitteiden toimeenpanoa.

Valtion henkilöstöjohtamisen kehittäminen ja tuki vahvistuivat osana valtiovarainministeriön vuoden 2017 organisaatiouudistusta. Strategisen henkilöjohtamisen vahvistamiseksi valtiovarainministeriöön perustettiin uusi hallintopolitiikan alivaltiosihteerin virka ja Valtionhallinnon kehittämisosastolla aloitti vuoden 2018 alusta toimintansa uusi henkilös-

töpolitiikkayksikkö. Tietojohtamisen vahvistamiseksi Valtiokonttoriin on perustettu uusi analysointi- ja raportointipalvelu.

Kevätistuntokaudella 2017 annettiin hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain 7 ja 8 c §:n ja turvallisuusselvityslain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 70/2017 vp). Lainmuutosten tavoitteena on estää ennalta tilanteita, joissa virkaan nimitettävällä henkilöllä olisi turvallisuusriskejä aiheuttavia ulkomaansidonnaisuuksia. Turvallisuusselvityslain muutoksilla turvallisuusselvityksiä laativat viranomaiset saivat selkeämmät toimivaltuudet saada ja ottaa arvioinnissaan huomioon selvityksen kohteena olevan henkilön ulkomaansidonnaisuudet. Lait tulivat voimaan 1.1.2018.

Kevätistuntokaudella annettiin myös hallituksen esitys eduskunnalle valtion virkamieslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 77/2017 vp). Esityksessä ehdotetaan, että virkaan ja virkasuhteeseen nimittämistä koskevaan päätökseen voisi nykytilasta poiketen hakea muutosta valittamalla. Esityksen mukaan valitusoikeutta ei kuitenkaan olisi muun muassa silloin, kun nimittämistoimivalta on tasavallan presidentillä tai valtioneuvoston yleisistunnolla tai kun päätös koskee nimittämistä enintään kahden vuoden määräajaksi. Hallituksen esitys oli kertomusvuoden lopussa eduskunnan käsiteltävänä.

Kertomusvuonna on valmisteltu hallituksen esitystä, jossa valtion virkamieslakiin ehdotetaan sisällytettäväksi vuoden 2017 alussa voimaan tulleet työsopimuslain muutokset, jotka liittyvät koeajan pidentämiseen, työnantajan takaisinottovelvollisuuden keston lyhentämiseen sekä mahdollisuuden palkata pitkäaikaistyötön määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman laissa säädettyä perustetta. Lisäksi virkasiirtoihin liittyvää menettelyä kevennettäisiin, virkamiehen eroamisikää koskevaan säännökseen lisättäisiin mahdollisuus jatkaa virkasuhdetta eroamisien täyttymisen jälkeen enintään kahdella vuodella virkamiehen suostumuksella sekä virka-mieslain säännöstä siitä, että virkamies on virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes koeaika uudessa virassa päättyy, täsmennettäisiin. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa kevädistuntokaudella 2018.

Palveluiden kehittäminen

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen julkisen hallinnon yhteispalvelulain muuttamisesta ja laki tuli voimaan 1.6.2017. Lain tavoitteena on tukea digitalisaatiokehitystä ja sähköistä asiointia viranomaisten yhteistyöllä. Laki tuo yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin uuden toimintamallin, jossa korostuu sähköinen asiointi ja sen tuki sekä etäpalvelu -yhteyden tarjoaminen.

Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova)

Valtiovarainministeriö on vuoden 2017 aikana valmistellut yhdessä muiden ohjaavien ministeriöiden ja asianomaisten virastojen kanssa ehdotukset Valtion lupa- ja valvontaviraston perustamisen edellyttämäksi lainsäädännöksi. Tarkoituksena on, että hallituksen esitys eduskunnalle annetaan osana maakuntauudistuksen II vaiheen säädöskokonaisuutta. Perustettavaksi ehdotettu Valtion lupa- ja valvontavirasto on valtakunnallinen ja monialainen valtion hallintoviranomainen, joka turvaa alueilla toimien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista hoitamalla sille erikseen säädettyjä lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus-, lupa-, rekisteröinti- ja valvontatehtäviä.

Virastolle kootaan tehtäviä aluehallintovirastoista, ELY-keskuksista, KEHA-keskuksesta ja Valvirasta ja kyseiset virastot lakkautetaan. Valtion lupa- ja valvontavirastolla on valtakunnallinen toimivalta, ellei toisin erikseen säädetä. Virasto on valtioneuvoston alainen niiden ministeriöiden yhteinen virasto, joiden toimialaan kuuluvia tehtäviä se hoitaa. Tarkoituksena on luoda uudenlainen monialainen virasto, joka toimii asiakaslähtöisesti, poikkiallisesti sekä moniammatillista asiantuntemusta hyödyntäen ja jonka toiminta on ennakkoivaa ja riskiperusteista.

Virastomallin toimeenpanemiseksi valtiovarainministeriö on käynnistänyt vuonna 2017 toimeenpanohankkeen, jonka tavoitteena on turvata viraston toiminnan häiriötön käynnistyminen, luoda perusrakenteet sen toiminta-ajatuksen ja ohjausmallin toteuttamiselle sekä integroida asiakkaat ja sidosryhmät tähän perustamistyöhön. Hankkeen puitteissa on valmisteltu viraston valtakunnallisen organisoitumisen sekä yhteisen ohjauksen perusteita, toimialojen välisen yhteistyön toimintamalleja, asiakaslähtöisen kehittämisen sekä tulevan viraston asiakaspalvelumallien peruslinjauksia, henkilöstön muutostukea ja toimintakulttuurin muuttumisen tukea sekä muutosviestintää.

Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen tehtävien yhdistäminen

Hallituksen linjauksessa 5.4.2016 maakuntahallinnon tehtävistä linjattiin, että valtion hallintotehtävissä on jatkossa periaatteena valtakunnallinen toimivalta silloinkin, kun tehtävät edellyttävät alueellista tai paikallista läsnäoloa. Lisäksi periaatteena on valtakunnallisesti yhtenäisen toimintatavan ja ratkaisukäytännön soveltaminen. Linjauksen mukaisesti myös maistraattien tehtävissä tulee soveltaa jatkossa valtakunnallista toimivaltaa sekä yhtenäisiä toimintatapoja ja ratkaisukäytäntöjä.

Hallituksen linjauksen toteuttamiseksi valtiovarainministeriö on käynnistänyt syksyllä 2017 hankkeen valmistelemaan maistraattien, Väestörekisterikeskuksen ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävien yhdistämistä 1.1.2020 alkaen uudeksi valtakunnalliseksi kokonaisuudeksi Väestörekisterikeskukseen. Uuden viraston keskeinen tehtävä on digitalisaation edistäminen ja elämäntilanelähtöis-

ten palvelujen tuottaminen. Hallituksen esitys laiksi yhdistyneestä virastosta on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2018.

Maistraattien kuluttajaneuvontatehtävät siirretään jo ennen virastojen yhdistymistä, 1.1.2019 alkaen, Kilpailu- ja kuluttajavirastoon. Kuluttajaneuvontatehtävien siirtoa koskeva säädösvalmistelusta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö.

Keskushallinnon uudistaminen

Keskushallinnon uudistus toteutetaan strategisesti kokoavana uudistuksena, jossa varmistetaan valtioneuvoston ja valtionhallinnon tulokellinen toiminta tulevaisuuden digitaalisen hallinnon ohjauksessa ja toteuttamisessa. Uudistuksessa valmistellaan toiminnallisesti yhtenäistä valtioneuvostoa toteuttavien konkreettiset toimet mm. valtioneuvoston kehittämistyöryhmän (VM 15/2017) ehdotusten pohjalta. Lisäksi ohjelmassa pyritään tunnistamaan uudistustarpeet valtion virastojen ja laitosten toiminnallisen joustavuuden lisäämiseksi ja laatimaan niistä kehittämisehdotukset (2020-luvun virastomalli). Muutosohjelmassa laaditaan myös periaatteet rakenteellisille uudistuksille virastojen sekä julkishallinnollisia tehtäviä hoitavien muiden valtion organisaatioiden perustamiseen ja uudelleenjärjestelyihin liittyen. Ohjelmaan kytkeytyy lisäksi valmiuspäällikkökokouksissa turvallisuuskomitean sihteeristön tukemana valmisteltava Valmius, varautuminen ja turvallisuus-osahanke, jossa laaditaan toimintatapamalli, joka kuvaa yhteiskunnan varautumisen ja valmiuden yhteistyö- ja ohjausmallin sekä ministeriöiden toimintakykyyn liittyvän toiminnan vastuineen.

Valtionhallinnon konsernipalveluiden kehittäminen

Valtionhallinnon yhteisiä tuki- ja konsernipalveluja kehitettiin yhteisten, yhtenäisesti määriteltyjen prosessien pohjalta ja toiminnan tuottavuutta parantaen. Vuoden 2017 tuloksia olivat muun muassa Valtion yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän (Kieku) käyttöönottohankkeen hankevaiheen jälkeisen jatkuvan valtion talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien ohjausmallin suunnittelu ja ylöspano.

Valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamiskäytäntöjä muutettiin siten, että aiemmasta valtion virkamiesten ja työntekijöiden ulkomaan matkavakuutus käytännössä luovuttiin yksityisten vakuutusyhtiöiden vakuutusten käyttämisestä ja vahingonkorvausvastuu siirrettiin 1.1.2018 alkaen valtion kannettavaksi osana Valtiokonttorin toimintaa. Matkavahingonkorvausten hoitaminen valtion omana tuottaa arviolta 500 000—600 000 euron vuosittaisen säästön. Uusi käytäntö yhtenäistää ministeriöiden, virastojen ja laitosten käytäntöjä.

Maaliskuussa 2017 aloitettiin Yhteinen e-oppiminen valtionhallinnossa -hanke, jonka tavoitteena on parantaa valtion henkilöstökoulutuksen tuloksellisuutta, eli sen tehokkuutta, vaikuttavuutta ja taloudellisuutta. Hankkeeseen liittyen aloitettiin eOppiva-oppimisympäristön rakentaminen ja HAUS:n toimintaa kehitettiin kohti valtionhallinnon e-oppimisen keskuksena toimimista.

Julkisen hallinnon tiedolla johtamista vahvistettiin ohjaamalla ja resursoimalla Valtiokonttoria perustamaan julkisen hallinnon keskitetty analysointi- ja raportointipalvelu.

Valtion hankintatoimen laadun ja tehokkuuden kehittämiseksi valtiovarainministeriö julkaisi 30.6.2017 uudistetun version Valtion hankintakäsikirjasta. Valtiovarainministeriö uudisti ja julkaisi julkisten palvelu- ja tavarahankintojen yleiset sopimusehdot huhtikuussa 2017. Hankintakäsikirja sekä julkisten palvelu- ja tavarahankintojen yleiset sopimusehdot päivitettiin vastaamaan 1.1.2017 voimaantullutta uutta hankintalakia.

Toimintakertomusvuonna 2017 jatkettiin Valtion hankintojen digitalisoinnin (Handi) -toteutusohjelman toimeenpanoa. Ohjelma on yksi hallituksen Digitalisoidaan julkiset palvelut -kärkihankkeen toimenpiteistä. Vuoden 2017 tuloksina toteutettiin Tutkihankintoja.fi -palvelu, jonka avulla kansalaiset ja yritykset saavat tietoa valtion hankinnoista. Palvelusta näkee, keneltä tuotteita ja palveluja on hankittu ja milloin nämä hankinnat on tehty. Yhteisten varojen käyttöä on avattu ostolaskutasolle saakka. Ostolaskut näkyvät palvelussa tiliöintirivitasolla. Ostolaskutiedot julkaistiin myös avoimena datana avoimedata.fi-sivustolla.

Handi-ohjelmassa jatkettiin julkisten hankintojen sähköisen kilpailutuksen käyttöönottoa valtion hankintatoimessa. Julkisten hankintojen kilpailutuksiin liittyvä viranomaistietojen tarkastus automatisoitiin vuoden aikana ja otettiin käyttöön marraskuussa 2017. Automatisoinnin myötä julkisista kilpailutuksista tulee yksinkertaisempia ja sujuvampia sekä hankkijoiden että tarjoajien kannalta, sillä yritysten ei tarvitse liittää tarjouksiin viranomaisrekistereissä jo valmiina olevia tietoja. Sähköinen järjestelmä varmentaa toimittajan antamien tietojen oikeellisuuden kilpailutuksen päätteeksi. Tarkastusten piiriin kuuluvat mm. verojen ja sosiaaliturvamaksujen suorittaminen, ulosottomerkinnät ja runsaasti eri viranomaisrekistereissä olevaa tietoa, jota kilpailutuksessa tarvitaan.

Lisäksi ohjelmassa toteutettiin vuoden aikana muun muassa valtion liikekirjanpidontilien uudistaminen, YK:n tuote- ja palvelukoodiston (UNSPSC) version 19 käänös suomeksi, suunniteltiin ja hankittiin valtion virastojen ja laitosten käyttöön uusi tilaamisen ja laskunkäsittelyratkaisu, järjestettiin yli sata tilaisuutta, organisoitiin valtion hankintoihin liittyvien sopimustietojen kerääminen kaikista kirjanpitoyksiköistä sekä tehtiin sopimustietojen analyysi valtion yhteisen tuote- ja palvelutarjonnan perustaksi

2.1.4 Kansainvälinen vaikuttaminen ja menestyvän Euroopan rakentaminen EU:n talousarvio ja varainhoitoasetus

Vuoden 2018 EU:n talousarviota koskevat neuvottelut saatiin päätökseen marraskuussa suunnitellulla tavalla. Talousarviossa korostuu panostus talouskasvuun, työpaikkojen luomiseen ja osaamiseen. Keskeisinä painotuksina säilyvät myös turvallisuus ja vastaaminen muuttoliikkeen haasteisiin. Talousarvio vastaa Suomen keskeisiä tavoitteita. Talousarvion kokonaisuus pysyi maltillisena. Varainhoitovuonna 2017 annettiin kuusi lisätalousarvioesitystä.

Valtiovarainministeriö osallistui aktiivisesti komission varainhoitoasetusehdotuksesta käytyyn neuvoston kannan muodostamiseen koordinoimalla valmistelua pääkaupungissa sekä ohjeistamalla Suomen työryhmäedustajaa Brysselissä. Varainhoitoasetusehdotuksesta valmisteltiin valtiovarainministeriössä u-jatkokirjelmä eduskunnalle kesäkuussa 2017. Kesällä 2017 varainhoitoasetuksesta saavutettu yhteisymmärrys neuvoston kannaksi vastaa Suomen tavoitteita.

Rakennepolitiikka

Rakennepolitiikan kansainvälistä yhteistyötä tehtiin mm. EU:n ja OECD:n puitteissa. Talouspoliittisessa komiteassa (euroryhmän puheenjohtajuus) käytiin lukuisia keskusteluja niin omasta kuin muiden rakennepolitiikasta ja valmisteltiin valtiovarainministerikokouksia. Lisäksi koottiin valtioneuvostolle kansallinen uudistusohjelma. OECD työryhmä 1:ssä käytiin rakennepolitiikan kehittämiskeskusteluja OECD-jäsenmaiden kokouksissa.

Rahoitusmarkkinoiden sääntely

Neuvottelut EU:n pankkiunionin syventämiseksi jatkuivat vuoden 2017 aikana. Pankkisektorin riskien vähentämisen osalta tekninen työ jatkui mm. pankkien vakavaraisuussäntelyn osalta. Riskien jakamisen osalta jatkettiin vastaavasti teknistä työtä yhteisen talletussuojan sekä yhteisen kriisiratkaisurahaston varautumisjärjestelyn osalta. Poliittista sopua pankkiunionin viimeistely keskeisistä elementeistä ei kuitenkaan vuoden aikana saavutettu. Työ jatkuu vuoden 2018 puolella. EU:n pääomamarkkinaunionin kehittäminen EU:n rahoitusmarkkinoiden monipuolistamiseksi ja pääomien vapaan liikkuvuuden edistämiseksi eteni askeleittain. Pääomamarkkinaunionin ensimmäinen vaihe on tarkoitus saada valmiiksi vuonna 2019.

Rahoitusvälineiden markkinoita koskevan EU-direktiivin ja -asetuksen edellyttämät lainsäädäntömuutokset saatiin myös kansallisesti voimaan vuoden 2018 alusta. Lakimuuksilla parannettiin sijoittajansuojaa ja markkinoiden läpinäkyvyyttä. Vuoden alusta tulivat voimaan myös EU-asetukseen perustuvat säännökset paketoituja ja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita koskevista avaintietoasiakirjoista.

Kansainväliset verokysymykset

EU:n neuvosto hyväksyi syksyllä 2017 direktiivi- ja asetusehdotukset rajat ylittävän sähköisen kaupan verotuksen yksinkertaistamiseksi ja ajantasaistamiseksi. Uudistus pannaan täytäntöön kahdessa vaiheessa vuosina 2019 ja 2021. Lisäksi neuvostossa vahvistettiin EU:n ja Norjan välinen hallinnollisesta yhteistyötä koskeva sopimus. EU:n komissio antoi syksyllä 2017 tiedonannon ja ensimmäiset lainsäädäntöehdotukset EU:n lopulliseen arvonlisäverojärjestelmään siirtymisestä. Ehdotukset koskevat lopullisen alv-järjestelmän yleisiä periaatteita, eräitä lyhyen aikavälin parannuksia, hallinnollisen yhteistyön tehostamista ja yleisen verokannan minimitason jatkamista.

OECD:n vuonna 2013 aloittaman veropohjan rapautumisen ja voitonsiirtojen torjumista koskevan BEPS-hankkeen kansallinen voimaansaattaminen on jatkunut kertomusvuonna. Hankkeessa selvitettiin muun muassa monikansallisten yritysten verosuunnittelun aiheuttamaa veropohjan rapautumista. Hankkeen tavoitteena on voittojen verottaminen valtiossa, jossa taloudellista toimintaa harjoitetaan ja arvo muodostuu. EU-tasolla BEPS-hankkeen suosituksia on toteutettu pääasiallisesti veronkierron estämistä koskevien direktiivien avulla. EU:n virka-apudirektiivin muutos ns. rahanpesutietojen osalta saatettiin osaksi Suomen kansallista lainsäädäntöä. Vuonna 2017 toteutettiin BEPS-hankkeen verosopimuksia koskevat minimistandardit monenkeskisellä instrumentilla. Suomi liittyi instrumenttiin sen ensimmäisessä allekirjoitustilaisuudessa 7.6.2017 ja teki silloin myös valinnan ottaa suosituksena olevat määräykset välimiesmenettelystä. Suomi oli kertomusvuonna myös BEPS-hankkeen keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan vertaisarvioinnin kohteena. EU:ssa hyväksyttiin niin ikään direktiivi kaksinkertaisen verotuksen riitojenratkaisumekanismista sekä kolmansiin maihin liittyvä yhteistyöhaluttomia alueita koskeva ns. musta lista.

Digitaalisen talouden verokysymyksiä on käsitelty kertomusvuonna aktiivisesti sekä OECD:ssä että EU:ssa. OECD on julkaisemassa asiasta väliraportin huhtikuussa 2018, jossa tarkastellaan sekä lyhyen että pitkän aikavälin ratkaisuja digitalouden verosäätelyyn. Myös EU:ssa komissio antaa keväällä 2018 direktiiviehdotuksen digitalouden verosäätelystä.

3 Vaikuttavuus

3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Valtiontalous

Valtionvelka oli vuoden 2017 lopussa 105,4 mrd. euroa. Velkasalkun korkoriskiä kuvaava duraatio oli 4,75 vuotta ja keskimääräinen uudelleenhinnoittelujakso oli 5,09 vuotta. Velan korkomenot olivat vuonna 2017 yhteensä 1,3 miljardia euroa. Valtion korkoriskiasemaa ja valtionvelan hallinnointia tarkasteleva työryhmä aloitti toimintansa syyskuussa 2017. Työryhmän työn odotetaan valmistuvan kesällä 2018.

Valtion eläkerahaston sijoittamien varojen markkina-arvo oli vuoden 2017 lopussa noin 19,6 miljardia euroa. Rahaston sijoitusten tuotto oli viime vuonna 6,6 %, joka ylitti selvästi valtion velan keskimääräisen kustannuksen (noin 1,2 %). Varat kasvoivat euromääräisesti noin 0,8 mrd. euroa vuoden aikana. Rahaston korkosijoitusten osuus oli vuoden 2017 lopussa 40,0 %, osakesijoitusten 47,5 % ja muiden sijoitusten 9,5 %.

Kuntatalous

Kuntataloutta on leimannut jo pitkään heikosta suhdannetilanteesta, verotulojen vaimeasta kasvusta, kuntien tehtävien ja velvoitteiden lisäämisestä sekä ennen kaikkea palveluiden kysynnän kasvusta ja investointitarpeista johtuva kireys. Kuntatalous on kuitenkin vahvistunut viime vuosina. Vuoden 2017 osalta kuntatalouden on arvioitu vahvistuneen verotulojen, erityisesti yhteisöveron, aiemmin arvioitua suotuisamman kehityksen myötä.

Suotuisasta kehityksestä huolimatta kuntatalouden näkymät pysyvät lähivuosina haastavina. Syksyllä 2017 tehdyn kehitysarvion mukaan kuntatalouden tilikauden tulos heikkenee jo vuodesta 2018 alkaen. Kuntatalouden menopainetta lisäävät lähivuosina väestön ikärakenteen muutoksesta johtuva hoito- ja palvelutarpeiden kasvu, korkea työttömyysaste sekä lisääntynyt maahanmuutto. Kuntatalouden nettoinvestointien arvioidaan myös pysyvän korkealla tasolla. Kuntatalouden menopaineen arvioidaan helpottavan ja velkaantumisen hidastuvan maakunta- ja sote-uudistuksen tullessa voimaan vuonna 2020.

Kuntamiljardi

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen toimenpideohjelman toimeenpanoa ministeriössä on jatkettu ja toimenpiteiden etenemistä seurattu valtiovarainministeriön koordinoimana. Toimenpiteiden kustannusvaikutuksia tarkennetaan lainvalmistelun edetessä. Toimenpiteiden toteutus pääosin etenee, mutta valmistelu on monilta osin vielä kes-

ken. Toimenpiteiden kustannusvaikutuksiksi vuositasolla koko julkiseen sektoriin pitkällä aikavälillä on arvioitu n. 370 miljoonaa euroa.

3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Peruspalvelujen valtionosuudet

Valtionosuutta kunnille peruspalvelujen järjestämiseen maksettiin 8 578 miljoonaa euroa (momentti 28.90.30). Valtionosuuksien merkitys kuntien veropohjassa (kunnan verotulot ja valtionosuudet yhteensä) vaihtelee eri alueilla ja kunnissa. Valtionosuuksien merkitys veropohjasta on suurin Itä- ja Pohjois-Suomen kunnissa. Valtionosuudet ovat yli 50 prosenttia veropohjasta 103 kunnassa. Kuntakoon mukaan valtionosuuksien merkitys on selvästi suurin pienimmissä, alle 6 000 asukkaan kunnissa. Niissä valtionosuudet ovat lähes 50 prosenttia veropohjasta. Suurimmissa, yli 100 000 asukkaan kunnissa valtionosuudet ovat keskimäärin vain 21 prosenttia kokonaisveropohjasta. Näissä kunnissa tulojen tasauksen vaikutus valtionosuuksien kokonaismäärään on merkittävin.

Kuntarakennelain mukaisesti laskennallisiin yhdistymisavustuksiin ja valtionosuuksien vähenemisen korvaamiseen käytettiin noin 26,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2017 alusta tuli voimaan kaksi kuntaliitosta, joissa oli mukana neljä kuntaa. Vuonna 2017 kuntia oli 311, niistä Manner-Suomessa 295. Kaikkiaan kuntien lukumäärä on 2000-luvulla vähentynyt 141:llä.

Digitalisoidaan julkiset palvelut -kärkihankkeelle varatulla 100 miljoonan euron määrärahalla on rahoitettu strategisesti 15 merkittävää digitalisaatiohanketta. Rahoitus ja hankkeiden toteutusvastuu on osoitettu valtiontalousarvioissa asianomaiselle ministeriölle.

Maksut Euroopan unionille

Maksut Euroopan unionille -määräraha (momentti 28.92.69) on tarkoitettu Euroopan unionille suoritettavien arvonlisäveropohjaan ja bruttokansantuloon perustuvien Suomen maksuosuuksien maksamiseen sekä Yhdistyneelle Kuningaskunnalle myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitusosuuden maksamiseen.

Vuodelle 2017 momentille myönnettiin 1 903 milj. euroa. Määrärahan käyttö oli 1 798 milj. euroa.

4 Toiminnallinen tehokkuus

4.1 Toiminnan tuottavuus

Valtiovarainministeriön henkilötövuosien määrä nousi 2 % vuodesta 2016. Maakuntaudistuksen valmistelusta huolimatta ministeriön henkilömäärä ei kasvanut merkittävästi. Kokonaishenkilötövuodet olivat 353 (347 v. 2016). Htv-kasvu kohdistui etenkin budjettiosaston henkilötövuosiin.

Taulukko 1. Henkilötövuodet toimintayksiköittäin 2015–2017

	HTV yhteensä			Ydin-toiminnot		Ohjaus-toiminnot		Tuki-toiminnot		Palkalliset poissaolot	
	2017	2016	2015	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
YHTEENSÄ	352,9	347	369,2	175	166,1	59	59,5	48,5	45,3	70,6	75,7
Ministeriön johto	15,9	15,6	22	3,4	2,9	0	0,5	9,1	9	3,4	3,1
Kansantalousosasto	26,4	26,6	26,3	16,6	15,6			4,7	4,6	5	6,4
Budjettiosasto	45,6	41,6	43,8	35,6	32,5	0	0	0,7	0,8	9,4	8,4
Vero-osasto	46,5	46	46	12,3	11,9	22,3	22,4	1,9	1,4	9,8	10,3
Rahoitusmarkkinaosasto	26,9	27,9	34,4	10,2	10	9,9	11,9	1	0,9	5,7	5,1
Valtionhallinnon kehittämisosasto	44,9	45,3	46	31	29	1,7	1,6	3,6	3,5	8,5	11,1
Kunta- ja aluehallinto-osasto	40,8	42,9	45,7	24,6	25	3,9	5,3	3,9	3,4	8,3	9,1
Julk hall tieto- ja viesintätekn osasto	43,4	42,6	46,7	33,8	32,4	1,1	1,1	0,4	0,4	8,4	8,7
Kehittämis- ja hallintotoiminto	33,2	32,9	38,8	0,2	0,4	4,8	4,4	21,5	20,2	6,7	7,9
Valtiovarain controller -toiminto	10,8	9,2	8,5	0	0,1	8,2	6,3	0,7	1,1	1,8	1,7
EU-sihteeristö*	6,8	4,1	-	0,8	0,4	4,5	2,5	0	0	1,5	1,1
Kansainväliset rahoitusasiat -yksikkö*	11,9	7,7	-	6,5	4,1	2,4	1,3	0,9	0	2	2,2
Kansainvälisten asioiden sihteeristö*		2,5	5,8				2,2				0,3
Euroalueen vakausyksikkö*		2,1	5,2		1,9						0,2
%-osuus kokonaishenkilötövuosista				50%	48%	17%	17%	14%	13%	20%	22%

*Kansainväliset rahoitusasiat -yks. ja EU-sihteeristö 1.6.2016 alk. Kansainvälisten asioiden siht. ja Euroalueen vakausyks. 31.5.2016 saakka

Ydin- ja ohjaustoimintojen osuus tehdystä työajasta oli edelleen 83 %. Valtiovarainministeriön toiminta on vahvasti ydintoimintopainotteista. Merkittävimmät ydintoiminnot ovat valtion talous- ja finanssipolitiikan tehtävät, julkishallinnon ict-toiminnan ohjaustehtävät sekä valtionhallinnon työnantaja- ja työmarkkinapolitiikka.

Ohjaustoimintojen henkilötövuosimäärät ovat suurimmat vero- ja rahoitusmarkkinaosastolla. Vero-osaston osalta korostui lainsäädäntötyö ja rahoitusmarkkinaosastolla EU- ja kansainväliset asiat.

Rakennerahasto-ohjelmien tarkastuksiin liittyviin tehtäviin käytettiin 85 % enemmän työ-aikaa kuin vuonna 2017. Tätä selittää etenkin ENI-CBC -ohjelmien tarkastustoiminnan laajentuminen vuoden 2017 alusta.

Taulukko 2. Henkilötyövuodet toiminnoittain 2016–2017

	HTV 2017	HTV 2016
Henkilötyövuodet yhteensä	353,1	346,7
Ydintoiminnot	175	166,1
Talous- ja finanssipolitiikka	51,3	50,9
Valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleiset perusteet sekä valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyö	34,4	33,1
Valtionhallinnon työnantaja-, henkilöstö- ja työmarkkinapolitiikka, henkilöstön oikeudellinen asema ja muut palvelussuhteen ehdot	18,9	20
Julkishallinnon yleinen kehittäminen sekä valtionhallinnon rakenteiden, ohjausjärjestelmien ja toiminnan kehittäminen	16,4	15,9
Valtiontalous, valtion talousarvio ja taloudenhoito, valtion varat ja varallisuus sekä maksupolitiikan ja maksujen yleiset perusteet	14,8	11,8
Veropolitiikka, verotus ja yleinen tullipolitiikka	12,8	11,9
Kuntajaotus, kunnallishallinto ja -talous sekä valtion ja kuntien suhde	12,6	11,6
Rahoitusmarkkinoiden toiminta	5,8	3,1
Kansainväliset rahoituslaitokset	3,1	3,5
Aluehallinnon, lukuun ottamatta maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueita, ja valtion paikallishallinnon toimialuejaot ja niiden yhteensovittaminen	2,6	1,1
Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus, rekisterihallinto ja väestökirjanpito	1	1,4
Valtion lainanotto, valtionvelka sekä valtiontakaukset ja -takuut	0	0,4
Kunnallisen ja valtion eläkejärjestelmän valvonta ja rahoitus	0	0
Ydintoimintojen tietojärjestelmät	1,4	1,4
Ohjaustoiminnot	59	59,5
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	34,2	35,7
EU- ja kansainväliset asiat	10	10,3
Rakennerahastotarkastus	4,8	2,6
Valtiovarain controller	2,1	2,6
Pysyvät neuvottelukunnat	0,5	0,3
Muut ministeriön erityistehtävät (ei käytössä)	0	0
Ministeriön toimialan ohjaus-, toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	5,9	6,2
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	1,5	1,8
Tukitoiminnot yhteensä	48,5	45,3
Yleishallinto ja johtaminen	28,7	26,8
Viestintä	7,5	6,5
Henkilöstöhallinto	5,3	5,7
Tietohallinto	1,9	2
Koulutus*	1,5	0,8
Suunnittelun, ohjauksen ja seurannan tuki	1,3	1
Kiinteistöhallinto	0,7	0,3
Tiedon hallinta	0,7	0,8
Taloushallinto	0,5	0,7
Matkustus	0,4	0,6
Toimistopalvelut	0	0
Muut tukitoiminnot	0	0
Palkallinen poissaolo	70,6	75,7

4.2 Toiminnan taloudellisuus

Toiminnan taloudellisuutta tarkastellaan yksikkö- ja kululajikohtaisten menojen kautta.

Taulukko 3. Toimintamenot toimintayksiköittäin

Toimintamenot 2017 (1 000 euroa)	Toiminnan tuotot	Henkilöstökulut	Palvelujen ostot	Muut kulut	Yhteensä 2017	Yhteensä 2016
Ministeriön johto	-55	1 096	526	198	1 765	1 783
Kansantalousosasto	-40	1 764	33	237	1 995	2 023
Budjettiosasto	-19	3 568	290	78	3 917	3 667
Vero-osasto	-113	3 468	182	286	3 823	3 842
Rahoitusmarkkinaosasto	-119	2 062	59	246	2 248	2 550
Valtionhallinnon kehittämisosasto	-69	3 334	394	342	4 001	3 613
Kunta- ja aluehallinto-osasto	-4	2 406	122	43	2 567	3 045
Julk hall tieto- ja viestintätek osasto	-9	2 221	31	98	2 340	2 503
Kehittämis- ja hallintotoiminto	-1	2 165	767	448	3 379	2 887
Valtiovarain controller -toiminto	-78	753	11	53	739	720
EU-sihteeristö*	-47	501	3	96	553	325
Kansainväliset rahoitusasiat -yksikkö*	-11	916	8	119	1 033	661
Kansainvälisten asioiden sihteeristö*	-	-	-	-	-	182
Euroalueen vakausyksikkö*	-	-	-	-	-	163
Toimintamäärärahan peruutus	-	-	-	-	-	564
Ministeriö yhteensä	-564	24 255	2 425	2 243	28 359	28 528
%-osuus toimintamenoista	-2%	86%	9%	8%	100%	

*Kansainväliset rahoitusasiat -yks. ja EU-sihteeristö 1.6.2016 alk. Kansainvälisten asioiden siht. ja Euroalueen vakausyks. 31.5.2016 saakka

Ministeriön kuluista 86 % on henkilöstömenoja. Kulurakenteeseen vaikuttaa merkittävästi se, että valtioneuvoston kanslian hallintoyksikkö on vuoden 2015 maaliskuusta alkaen vassannut ministeriöiden toimitila- ja turvallisuuspalveluista, tietotoimialan, käännöspalveluiden ja työterveyshuollon kustannuksista. Näihin hallintopalveluihin liittyvät menot ovat valtioneuvoston kanslian toimintamenoja (momentti 23.01.01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot).

Toiminnoittain tarkasteltuna ministeriön toimintamenoja kohdistuu eniten talous- ja finanssipolitiikan toimintoon. Muita menoiltaan suuria toimintoja ovat valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, lainsäädännön valmistelu ja seuranta, vero- ja tullipolitiikka. Palkallisen poissaolon kulut pienenevät, koska lomarahoja maksettiin kilpailukykysojimuksen mukaisesti edellisuotta vähemmän.

Taulukko 4. Toimintamenot toimintoittain

VM toimintamenomomentit 28.01.01 ja 28.20.03	1000€ 2017	1000€ 2016
Menot yhteensä, 1 000 euroa	28 358	27 957
Ydintoiminnot	14 972	13 620
Talous- ja finanssipolitiikka	4 979	4 904
Valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleiset perusteet sekä valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyö	2 220	1 927
Valtionhallinnon työnantaja-, henkilöstö- ja työmarkkinapolitiikka, henkilöstön oikeudellinen asema ja muut palvelussuhteen ehdot	1 411	1 548
Julkishallinnon yleinen kehittäminen sekä valtionhallinnon rakenteiden, ohjausjärjestelmien ja toiminnan kehittäminen	1 289	1 192
Valtiontalous, valtion talousarvio ja taloudenhoito, valtion varat ja varallisuus sekä maksupolitiikan ja maksujen yleiset perusteet	1 536	958
Veropolitiikka, verotus ja yleinen tullipolitiikka	1 562	1 118
Kuntajaotus, kunnallishallinto ja -talous sekä valtion ja kuntien suhde	935	976
Rahoitusmarkkinoiden toiminta	422	333
Kansainväliset rahoituslaitokset	291	318
Aluehallinnon, lukuun ottamatta maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueita, ja valtion paikallishallinnon toimialuejaot ja niiden yhteensovittaminen	111	68
Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus, rekisterihallinto ja väestökirjanpito	75	106
Valtion lainanotto, valtionvelka sekä valtiontakaukset ja -takuut	3	39
Kunnallisen ja valtion eläkejärjestelmän valvonta ja rahoitus	5	2
Ydintoimintojen tietojärjestelmät	132	129
Ohjaustoiminnot	4 946	5 227
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	2 687	2 731
EU- ja kansainväliset asiat	989	1 000
Rakennerahasotatarkastus	316	255
Valtiovarain controller	159	205
Pysyvät neuvottelukunnat	33	71
Ministeriön toimialan ohjaus-, toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	581	755
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	180	210
Tukitoiminnot yhteensä	3 546	3 411
Yleishallinto ja johtaminen	1 434	1 486
Viestintä	541	477
Henkilöstöhallinto	569	592
Tietohallinto	343	405
Koulutus*	257	223
Suunnittelun, ohjauksen ja seurannan tuki	96	58
Kiinteistöhallinto	53	23
Tiedon hallinta	42	50
Taloushallinto	109	134
Matkustus	52	54
Muut tukitoiminnot	51	-92
Palkallinen poissaolo	5 088	5 665
Ei kohdennettu tai avoin toiminto	-193	33

Taulukko 5. Valtiovarainministeriön laskennallinen osuus valtioneuvoston hallintoyksikön palveluiden kustannuksista, euroa

Valtioneuvoston kanslian palvelu	2017	2016
Tietotoimialan kustannukset	2 958 124	2 754 737
Tila- ja turvallisuuspalvelut	5 472 663	5 354 156
Tietotuki- ja julkaisupalvelut	272 362	213 472
Käännöspalvelut	787 132	750 295
Henkilöstöpalvelut	275 698	278 248
Muut VN yhteiset kustannukset	112 642	69 790
Palvelut yhteensä	9 878 622	9 420 698

Valtiovarainministeriön laskennallisista kustannuksista 85 % koostui toimitila- ja turvallisuuspalveluista sekä tietotoimialan kustannuksista.

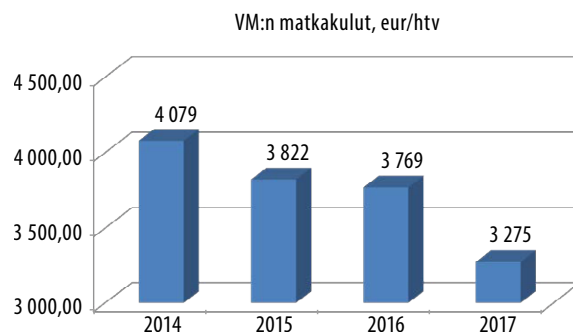
Toiminnan tuotoista valtaosa on saatuja korvauksia EU-neuvoston ja komission kokousmatkoista. Lisäksi valtionhallinnon kehittämisosaston tuottoihin sisältyy 68 tuhatta euroa valtion virka-ansiomerkkien tuottoja ja valtiovarain controller -toiminnon tuottoihin EU-hanketukea.

Vuonna 2017 kehittämis- ja hallintotoiminnon kuluja lisäsi päättyneiden EU-rahoitteisten hankkeiden takaisinmaksut yhteensä 0,37 milj. eurolla. Maakuntauudistuksen valmistelu lisäsi toimintamenoja budjettiosastolla. Uudistuksen kuluja maksettiin lisäksi erillismenotiltilta 28.70.05. Vuoden aikana toteutettu organisaatiomuutos vaikutti valtionhallinnon kehittämisosaston ja kunta- ja aluehallinto-osaston menototeumiin.

Muista menoista matkustusmenot ovat merkittävin erä. Valtiovarainministeriön matkustusmenot vuonna 2017 olivat 1,16 milj. euroa. Menot laskivat 11,6 % edellisestä vuodesta. Henkilötyövuotta kohden matkustusmenot laskivat 13,1 %. Ministeriön matkustusmenot olivat 3 275 euroa/htv. Kilometrikorvausten osuus matkustusmenoista jatkoi laskuaan ja oli vain 0,6 % kaikista matkustusmenoista.

Matkustusmenot, euroa	2014	2015	2016	2017
Päivärahat	170 117	133 713	125 497	115 919
Km-korvaukset	69 726	18 364	12 615	7 434
Matkustuspalvelut	1 410 288	1 258 952	1 169 778	1 032 434
Matkustusmenot yhteensä	1 650 131	1 411 030	1 307 889	1 155 787

Vuonna 2017 matkapäiviä kertyi yhteensä 3 780, joista 32 % oli kotimaan matkoja. Ulkomaan virkamatkakohteista ylivoimaisesti tärkein oli Belgia, johon kohdistui 31 % kaikista ministeriön matkapäivistä vuonna 2017. Virkamatkoja kohdistui vuoden aikana 48 eri maahan. Matkapäivän keskimääräiset matkustusmenot olivat 306 euroa/matkapäivä.

4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Muiden säädösten (Laki metallirahasta 216/1998) perusteella maksullista toimintaa on metallirahan lyöttäminen Suomessa. Valtiolla on yksinoikeus Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisesti lyöttää Suomessa metallirahaa omaan lukuunsa. Metallirahat laskee liikkeeseen Suomen Pankki. Ministeriö luovuttaa rahat Suomen Pankille nimellisarvosta liikkeeseen laskemista varten. Metallirahojen lyöminen ja markkinointi tehdään Suomen Rahapaja Oy:ssä ministeriön tekemän tilauksen perusteella, jonka pohjana on ministeriölle tehty tarjous.

Taulukko 6. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

Maksullinen toiminta Metallirahat (Muut säädökset)	Vuosi 2017 toteutuma 1 000 €	Vuosi 2017 tavoite 1 000 €	Vuosi 2016 toteutuma 1 000 €	Vuosi 2015 toteutuma 1 000 €
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	8 071	20 050	10 075	13 213
Maksullisen toiminnan muut tuotot				
Tuotot yhteensä	8 071	20 050	10 075	13 213
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Henkilöstökustannukset				
Vuokrat				
Palvelujen ostot	2 138		1 249	3 046
Muut erilliskustannukset				
Erilliskustannukset yhteensä	2 138	5 050	1 249	3 046
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset				
Poistot				
Korot				
Muut yhteiskustannukset				
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	0	0	0	0
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 138	5 050	1 249	3 046
KUSTANNUSVASTAAVUUS	5 933	15 000	8 826	10 167
(tuotot – kustannukset)				
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	5 933	15 000	8 826	10 167
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				

4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat vuonna 2017 yhteensä 72 tuhatta euroa. Näin ollen yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä vuoden 2017 osalta, koska raja laskelmalle on 1 milj. euroa. Yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitus tuli vuonna 2017 EU:lta.

5 Tuotokset ja laadunhallinta

5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Ministeriössä valmisteltiin vuoden 2017 aikana 42 hallituksen esitystä (53 vuonna 2016). Lisäksi valmisteltiin 25 (26) valtioneuvoston asetusta, julkisen talouden suunnitelma vuosille 2018–2021, valtion talousarvioesitys ja sitä täydentävä esitys vuodelle 2018 sekä kolme lisätalousarviota vuodelle 2017. Ministeriö käsitteli 350 raha-asiainvaliokunnan asiaa ja 43 talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa käsiteltyä asiaa. Valtionperintöpäätöksiä tehtiin kuusi kappaletta.

Ministeriön suhdanneanalyysin suoritteita ovat neljästi vuodessa julkaistava Taloudellinen katsaus.

Vuoden 2017 aikana ilmestyneitä julkaisuja, työryhmäraportteja ja tehtyjä tutkimuksia olivat mm.: Suomen julkisen talouden näkymät ja haasteet, Finanssipolitiikan päätösperäisyyden arvioiminen – vaihtoehtoisten mittareiden esittely, Kuntatalousohjelma 2018–2021, Elinvoimaa seutukaupungeille, Tiedonhallinnan lainsäädännön kehittämislinjaukset, Rakentaminen 2017–2018, Ohje riskienhallintaan, Valtion hankintakäsikirja 2017 sekä Turvapaikanhakijat – Mitä tiedämme kustannuksista?

Valtiovarainministeriö vastaa hallinnonalansa virastojen ja rahastojen tulosohjauksesta. Tulosohjauksen keskeisimpiä suunnitelmia ovat ministeriön hallinnonalaansa kuuluvien virastojen ja laitosten kanssa tekemät tulossopimukset ja eduskunnan päättämä talousarvio. Seurantatiedoista keskeisimmät ovat ministeriön toimintakertomus ja ministeriön antamat kannanotot virastojen ja laitosten tilinpäätöksiin ja toimintakertomuksiin. Vuonna 2017 ministeriö laati 15 tulossopimusta ja 13 tilinpäätöskannanottoa hallinnonalan virastojen ja rahastojen kanssa.

5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Lainsäädännön arviointineuvoston antoi vuoden 2017 aikana lausuntonsa valtiovarainministeriön esittelyvastuulla olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Arviointineuvosto katsoi, että hallituksen esitysluonnos täyttää pääosin säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen vaatimukset. Hallituksen esitysluonnos on sujuvasti kirjoitettu ja sen perusteella saa vaivatta käsityksen lainmuutoksen tarpeesta, tavoitteista, kohderyhmistä ja esityksestä. Esitysluonnoksessa

on kuvattu kattavasti ja perusteellisesti vaikutuksia eri toimijoille. Arviointineuvosto piti myönteisenä, että luonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen vaikutuksista euromääräisten ja laadullisten kuvausten avulla. Esitysluonnoksessa on hyödynnetty vaikutusarvioissa asiaa koskevia selvityksiä. Arviointineuvoston mukaan on myönteistä, että esitysluonnoksessa on tuotu esiin eri toteuttamisvaihtoja ja perusteltu valittu vaihtoehto.

6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Valtiovarainministeriön organisaation ja henkilöstön kehittämisen tueksi laadittiin alkuvuodesta ministeriön henkilöstö- ja koulutussuunnitelma. Suunnitelmassa linjattiin kehittämisen ja koulutuksen keskitetyt toimenpiteet. Vuoden 2017 aikana valtiovarainministeriössä edistettiin edelleen sekä sisäistä että ulkoista liikkuvuutta ja erityisesti henkilökiertoa.

Katsaus valtiovarainministeriön henkilöstöön

Henkilöstön määrä ja rakenne

Ministeriön henkilötyövuosien määrä kertomusvuonna oli 353 ja henkilöstön lukumäärä (31.12.2017) oli 358. Osa-aikaisia näistä oli 10. Määräaikaisessa virkasuhteessa työskenteli 68 henkilöä, joka on 19 % henkilöstöstä (15 % vuonna 2016). Määräaikaisuuden syynä oli useimmiten työn luonne tai sijaisuus.

Henkilöstö jakautui eri henkilöryhmiin seuraavasti: ylin johto 4 %, keskijohto 9 %, asiantuntijat 68 % ja tukihenkilöstö 18 %.

Naisten osuus koko henkilöstöstä oli 62 %.

Henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuonna 46 vuotta, joka on sama kuin edellisenä vuonna. Vähintään 45 vuotta täyttäneiden osuus henkilöstöstä oli 56 %, osuus oli laskenut edellisestä vuodesta yhdellä prosenttiyksiköllä.

Henkilöstön koulutustaso ja osaaminen

Ministeriön henkilöstölleen tarjoamissa osaamisen kehittymismahdollisuuksissa keskitettiin ministeriön toimintakokonaisuuksiin liittyvien ydinosaamisten, toiminnallisten osaamisten, strategiasta ja toimintaympäristön muutoksista nousevien osaamistarpeiden kehittämiseen valtioneuvoston ja ministeriön yhteisen koulutustarjonnan sekä osastojen substanssikoulutuksen voimin.

Vuonna 2017 koulutukseen käytettiin 1,1 työpäivää henkilötyövuotta kohden (edellisenä vuonna 1,0). Koulutuksen lisäksi työssä oppiminen muodosti tärkeän osan henkilöstön osaamisen kehittämisestä. Myös omaehtoista opiskelua tuettiin valtioneuvoston yhteisten linjausten mukaisesti.

Ministeriöiden yhteinen johtamisen erikoisammattitutkinnon koulutus (JET) jatkui vuonna 2017. Lisäksi muutama henkilö osallistui ministeriöiden yhteiseen esimiesvalmennusohjelmaan sekä valtion yhteisiin johtamisen koulutusohjelmiin. Asiantuntijoiden osaamista vahvistettiin mm. osallistumalla valtioneuvoston ja HAUSin yhdessä järjestämään Johtavien asiantuntijoiden valmennukseen sekä ministeriöiden yhteiseen mentorointi -ohjelmaan. Ministeriön uusille virkamiehille järjestettiin sisäistä perehdytystä sekä tarjoamalla kaikille vähintään puolen vuoden virkasuhteessa oleville uusille virkamiehille mahdollisuutta osallistua valtioneuvoston yhteiseen perehdytysohjelmaan.

Ministeriön henkilöstöstä ylemmän korkeakoulututkinnon (ml. lisensiaatit ja tohtorit) oli kertomusvuonna suorittanut 75 %. Alemman korkeakoulututkinnon oli suorittanut 9 %, alimman korkea-asteen koulutuksen 10 % ja keskiasteen tai perusasteen koulutuksen 4 % henkilöstöstä.

Henkilöstökulut

Kertomusvuoden henkilöstökulut olivat yhteensä 26 078 431 euroa. Laskua edellisestä vuodesta oli 1,1 %. Tehdyn työajan palkkojen osuus palkkasummasta oli 79,2 %.

Prosenttiosuus on noussut 1,1 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta.

Työhyvinvointi

Valtioneuvoston hallintoyksikön perustamisen myötä työterveyshuollon sopimus ja kustannukset siirtyivät 1.3.2015 lukien valtioneuvoston kansliaan. Valtiovarainministeriöön kohdistuneet työterveyshuollon kustannukset tarkasteluvuonna nettona olivat 640 euroa/htv (569 euroa/htv vuonna 2016). Ministeriön ja työterveyshuollon yhteistyö jatkui aktiivisena koko vuoden. Kertomusvuonna järjestettiin työyhteisökohtaisia työpaikkaselvityksiä eli työyhteisöterveystarkastuksia ja työterveyshuolto osallistui virkamiesjohtoryhmän kokoukseen, yhteistyökomitean kokouksiin sekä henkilöstöinfoon. Sairauspoissaoloja oli kertomusvuonna 5,3 työpäivää/htv. Sairauspoissaolojen määrä laski edellisestä kertomusvuodesta 0,7 työpäivää/htv.

Ministeriössä on mitattu henkilöstön työtyytyväisyyttä vuodesta 1999 lukien. Vuodesta

2006 alkaen mittaus on toteuteltu VMBaro -kyselyllä. Kertomusvuonna ministeriön kokonaistyötyytyväisyysindeksi oli 3,59, laskua edelliseen vuoteen oli 0,08 yksikköä.

Valtiolle.fi -järjestelmässä julkisesti haettavaksi ilmoitettuja virkoja tai määräaikaista virkasuhteita oli kertomusvuonna yhteensä 46 (48 vuonna 2016).

Henkilöstölle tarjottiin laaja kirjo mahdollisuuksia kokonaishyvinnin edistämiseen.

Kertomusvuonna tarjonnassa olivat sportti- ja kulttuuripassi sekä subventoitu hieronta.

Lisäksi tuettiin VM:n jalkapallo- ja salibandyjoukkueita, golfaajia sekä nuoriso-osaston toimintaa.

7 Tilinpäätösanalyysi

7.1 Rahoituksen rakenne

Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksiköllä oli käytettävissään vuonna 2017 määrärahoja yhteensä 15,97 mrd euroa, josta pääluokan 28 osuus oli 15,95 mrd euroa ja muilta hallinnonaloilta siirrettyjä määrärahoja oli 19,29 milj. euroa. Käytettävissä oleva määrä oli noin 0,11 mrd euroa vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Määrän vähennys johtuu pääosin luvun 28.50. Eläkkeet ja korvaukset määrärahan pienentymisestä.

7.2 Talousarvion toteutuminen

Tuloarviotilit

Momentille 11.04.01. *Arvonlisävero* tuloarviota lisättiin ensimmäisessä lisätalousarviossa 186,0 milj. euroa sekä kolmannessa lisätalousarviossa 158,0 milj. euroa.

Momentille 12.28.25. *Metallirahatulot* arvioitiin kertyvän 15,0 milj. euroa. Metallirahatuloihin on tuloutettu metallirahojen liikkeellelaskusta ja niiden lyöntioikeuksien luovutuksesta ja palautuneiden rahojen metalliseosten myynnistä syntyvät tulot. Momentille merkitään lisäksi juhla- sekä keräilyrahoista saatavien tulojen ja niistä aiheutuvien menojen erotus. Tuloja kertyi yhteensä 5,93 milj. euroa, mikä on 2,89 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2016.

Momentille 12.28.50. *Siirto valtion eläkerahastosta* arvioitiin kertyvän 1,83 mrd euroa ja momentin 12.28.51. *Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset* arvioitiin kertyvän 1,98 milj. euroa.

Momentilta 12.28.93. *Euroopan unionilta saatavat tulot matkamenojen korvaamiseen* arvioitiin kertyvän 1,5 milj. euroa. Momentille 12.28.99. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot* arvioitiin kertyvän 13,0 milj. euroa.

Momentille 12.39.04. *Siirrettyjen määrärahojen peruutukset* arvioitiin kertyvän 100,0 milj. euroa.

Momentille 13.01.04. *Korot valtion muista lainoista liikelaitoksille* arvioitiin kertyvän 9,1 milj. euroa. Momentille 13.04.01. *Osuus Suomen Pankin voitosta* vähennettiin ensimmäi-

sessä lisätalousarviossa 7,0 milj. euroa. Momentille 13.05.01. *Valtion liikelaitosten voiton tuloutus* arvioitiin kertyvän 181,0 milj. euroa.

Momentille 15.01.02. *Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille* arvioitiin kertyvän 68,3 milj. euroa ja momentille 15.01.04. *Muiden lainojen lyhennykset* arvioitiin kertyvän 390,9 milj. euroa.

Menoarviotilit

Ensimmäinen lisätalousarvio

Momentin 28.01.01. *Valtiovarainministeriön toimintamenot* määrärahaa lisättiin 0,37 milj. euroa. Momentin 28.70.02. *Valtion talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon tietojärjestelmät* määrärahaa lisättiin 1,5 milj. euroa. Momentin 28.70.22. *Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki* määrärahasta vähennettiin 5,56 milj. euroa. Momentin 28.90.30. *Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen* määrärahaa lisättiin 9,2 milj. euroa.

Kolmas lisätalousarvio

Momentin 28.70.22. *Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki* määrärahasta vähennettiin 9,51 milj. euroa.

Tilinpäätöksessä momentin 23.01.03. *Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot* määrärahaa oli käytettävissä 146 tuhatta euroa, josta käytettiin 144 tuhatta euroa ja peruutettiin 1900 euroa.

Momentin 28.01.01. *Valtiovarainministeriön toimintamenot* määrärahaa oli käytettävissä 39,1 milj. euroa. Määrärahaa käytettiin 28,4 milj. euroa ja vuodelle 2018 siirrettiin 10,8 milj. euroa. Momentilla 28.01.13. *Julkisen hallinnon yhteisten tietojärjestelmien käyttöönotoista aiheutuvat kulut* määrärahaa oli käytettävissä 0,41 milj. euroa, josta käytettiin 0,33 milj. euroa ja peruutettiin 80 tuhatta euroa. Momentilla 28.01.20. *Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus* oli käytettävissä yhteensä 0,33 milj. euroa, josta käytettiin 0,11 milj. euroa ja 0,22 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2018. Momentilla 28.01.21. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha* käytettävissä oli yhteensä 0,1 milj. euroa, joka peruutettiin käyttämättömänä. Momentin 28.01.29. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot* käyttö oli 2,49 milj. euroa. Verrattuna edelliseen vuoteen lisäystä oli 0,78 milj. euroa.

Momentilla 28.20.06. *Sähköisen asioinnin ja hallinnon yhteiset palvelut* määrärahaa oli käytettävissä 2,24 milj. euroa, josta käytettiin 1,69 milj. euroa ja 0,58 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2018.

Momentin 28.40.03. *Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet* määrärahaa oli käytettävissä 2,34 milj. euroa, josta käytettiin 1,94 milj. euroa, peruutettiin 0,13 milj. euroa ja vuodelle 2018 siirrettiin käytettäväksi 0,26 milj. euroa.

Momentilla 28.50.15. *Eläkkeet* määrärahaa käytettiin yhteensä 4,58 mrd euroa. Momentin 28.50.16. *Ylimääräiset eläkkeet* määrärahaa käytettiin yhteensä 1,55 milj. euroa. Momentilla 28.50.17. *Muut eläkemenot* määrärahan käyttö oli 1,24 milj. euroa. Momentin 28.50.63. *Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot* määrärahaa käytettiin 199,0 milj. euroa. Momentilla 28.50.95. *Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien ennakoiden korkomenot* määrärahaa käytettiin yhteensä 14,42 milj. euroa.

Momentin 28.60.12. *Osaamisen kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 12,27 milj. euroa, josta käytettiin 19,99 milj. euroa, peruutettiin 0,1 milj. euroa ja 1,16 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2018. Momentin 28.60.60. *Siirto Koulutusrahastolle* 230 tuhanen euron määrärahasta käytettiin 231 tuhatta euroa, arviomäärärahan ylityslupa saatiin 1 180 eurolle.

Momentilta 28.70.01. *Valtion ICT:n ohjaus ja kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 12,4 milj. euroa, josta käytettiin 7,71 milj. euroa ja 4,7 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2018. Momentin 28.70.02. *Valtion talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon tietojärjestelmät* määrärahaa oli käytettävissä oli 5,62 milj. euroa, josta käytettiin 5,44 milj. euroa ja 0,18 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2018. Momentilla 28.70.03. *Kansallisen tietoalan ohjaus ja kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 43,6 milj. euroa, josta käytettiin 23,3 milj. euroa ja 20,3 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2018. Momentin 28.70.04. *Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen tietojärjestelmien tietoturvaluus ja varautuminen* määrärahaa oli käytettävissä 0,98 milj. euroa, joka käytettiin talousarviovuonna. Momentilla 28.70.05. *Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus* 44,24 milj. euroa, josta käytettiin 34,37 milj. euroa ja 9,9 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2018. Momentilla 28.70.20. *Tuottavuuden edistäminen* oli käytettävissä 77,2 milj. euroa, josta peruutettiin 9,65 milj. euroa ja 49,7 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2018. Momentin 28.70.22. *Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki* määrärahaa oli käytettävissä 175 tuhatta euroa, josta käytettiin 165 tuhatta euroa ja 10 tuhatta euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2018.

Momentin 28.90.20. *Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmähankkeet* määrärahaa oli käytettävissä 10,7 milj. euroa, josta käytettiin 9,7 milj. euroa, peruutettiin 87 tuhatta euroa ja vuodelle 2018 siirrettiin käytettäväksi 0,93 milj. euroa. Momentin 28.90.22. *Kunta- ja palvelurakennemuutosten toteuttaminen* määrärahaa oli käytettävissä 1,0 milj. euroa, josta käytettiin 0,8 milj. euroa, peruutettiin 95 tuhatta euroa ja 0,2 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2018. Momentin 28.90.30. *Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämi-*

seen määrärahaa käytettiin talousarviovuonna 8,58 mrd euroa. Momentin 28.90.31. *Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki ja kuntien yhteistoiminta-avustukset* määrärahaa käytettiin 26,5 milj. euroa. Momentilla 28.90.34. *Paikallisten kuntakokeilujen rahoitus* määrärahaa oli käytettävissä 0,18 milj. euroa, josta talousarviovuonna käytettiin 91 tuhatta euroa ja 0,1 milj. siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2018.

Momentin 28.92.60. *Siirto rahoitusvakausrahastoon* määrärahaa oli käytettävissä 54,1 milj. euroa, josta käytettiin 35,6 milj. euroa ja loput 18,5 milj. euroa peruutettiin.

Momentin 28.92.69. *Maksut Euroopan unionille määrärahaa* oli käytettävissä 2,22 mrd euroa, josta käytettiin 1,8 mrd euroa ja 426,0 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2018.

Momentin 28.99.95. *Satunnaiset säädösperusteiset menot* määrärahaa oli käytettävissä 0,3 milj. euroa, joka jäi käyttämättä kokonaan talousarviovuonna. Momentilla 28.99.96. *Ennakoimattomat menot käytettävissä* oli yhteensä 14,9 milj. euroa, josta käytettiin 5,0 milj. euroa ja peruutettiin 4,9 milj. euroa ja 5,0 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2018.

Momentilla 29.80.16. *Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet* määrärahaa käytettiin 18,0 milj. euroa talousarviovuonna. Momentin 29.90.50. *Veikkauksen ja raha-arpaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen* määrärahaa käytettiin 0,22 milj. euroa talousarviovuonna.

Momentin 35.01.29. *Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot* määrärahaa käytettiin 7 tuhatta euroa. Momentilla 35.10.22. *Eräät ympäristömenot* käytettävissä oli 30 tuhatta euroa, josta käytettiin 29,5 tuhatta euroa ja 500 euroa peruutettiin.

Edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna talousarviomenot vähenivät 291,1 milj. euroa.

Vuonna 2017 talousarviotuloja kertyi 2,42 mrd euroa ja talousarviomenoja 14,97 mrd euroa. Talousarvion toteutuma oli 13,03 mrd euroa alijäämäinen. Talousarviotulot olivat 8,04 milj. euroa arvioitua pienemmät ja talousarviomenot 4,56 milj. euroa arvioitua pienemmät. Tulojen toteutuminen talousarviota pienempinä johtui pääasiassa metallirahatulojen arvioitua pienemmästä kertymästä. Menojen toteutuminen talousarviota pienempinä johtui pääosin arvioitua pienemmistä Euroopan unionille maksettavista jäsenmaksuista sekä valtion eläkkeistä.

7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 10,3 milj. euroa, mikä oli 3,4 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä tilikautena. Tämä johtui pääasiassa metallirahatuottojen pienemmästä kertymästä sekä vuokratuottojen loppumisesta. Vuokratuottoja ei kertynyt lainkaan liittyen ulkomaisten kiinteistöjen hallinnan siirrosta ulkoministeriön hallintaan. Maksullisen toiminnan tuotot olivat 8,1 milj. euroa, jotka olivat edellisenä tilikautena 10,1 milj. euroa.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 48,6 milj. euroa, mikä oli 6,46 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä tilikautena. Ostot tilikauden aikana vähentyivät viime vuoteen verrattuna 0,04 milj. euroa. Varaston vähentyminen 2,5 milj. eurolla aiheutui eurokolikkovaraston tyhjentymisestä. Henkilöstökulut vähentyivät 0,3 milj. euroa. Samoin vuokrien osuus väheni edellisestä tilikaudesta 10 tuhatta euroa. Palvelujen ostot vähentyivät 5,1 milj. euroa edelliseen tilikauteen verrattuna johtuen mm. vähentyneistä atk-palveluiden ostoista valtion virastoilta ja laitoksilta ja asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden ostoista. Muut kulut vähenivät 0,3 milj. euroa johtuen muiden kulujen vähentymisestä. Sisäiset kulut lisääntyivät 1,4 milj. euroa aiheutuen yhteisrahoitteisen ICT-toiminnan kulujen lisääntymisestä. Poistojen ja romutusten osuus oli 0,1 milj. euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut vähentyivät edellisvuodesta nettomääräisesti 4,1 milj. euroa yhteensä 271,1 milj. euroon. Rahoitustuottoja kertyi 11,6 milj. euroa edellisvuotta vähemmän johtuen euromääräisten saamisten korkojen pienentymisestä. Rahoituskuluja kertyi 4,1 milj. euroa vähemmän verrattuna edelliseen vuoteen johtuen euromääräisten velkojen koroista.

Satunnaiset tuotot ja kulut olivat nettomääräisesti 3,0 milj. suuremmat kuin edellisenä vuonna johtuen satunnaisista kiinteistöluovutuksista saaduista tuotoista.

Siirtotalouden tuottojen 37,2 milj. euron kasvu aiheutui pääosin Valtion eläkerahaston varojen tuloutuksesta budjettitalouteen.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 14,3 mrd euroa, mikä oli 213,0 milj. euroa vähemmän edelliseen tilikauteen verrattuna. Tämä selittyy valtion maksamien valtionosuuksien pienentymisestä paikallishallinnolle.

Nettokulut 2,5 milj. euroa veroista ja pakollisista maksuista muodostuvat suoritetuista arvonlisäveroista, mikä oli 0,8 milj. euroa enemmän edelliseen tilikauteen verrattuna arvonlisäverollisten hankintojen volyymin lisääntymisestä.

Tilikauden kulujäämä pieneni edellisvuodesta 251,3 milj. euroa 13,0 mrd euroon, mikä selittyy maksetuista eläkkeistä ja kunnille maksetuista peruspalveluiden valtionosuuksista.

7.4 Tase

Ministeriön taseen loppusumma on 2,63 mrd euroa, mikä on 26,7 milj. euroa suurempi kuin tilikaudella 2016 johtuen lyhytaikaisten velkojen vähentymisestä.

Vastaavaa

Käyttöomaisuuden aineellisten hyödykkeiden osuus kasvoi viime vuodesta 4,5 milj. euroa johtuen väliaikaisesti hallinnoitavasta kiinteistöomaisuudesta, joka siirretään myöhemmin Senaatti-kiinteistöille.

Käyttöomaisuusarvopapereiden ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten lisäys viime vuodesta oli 87,4 milj. euroa.

Pitkäaikaiset saamiset vähentyivät viime tilikaudesta 66,2 milj. euroa johtuen Senaatti-kiinteistöille myönnettyjen lainojen pienentymisestä.

Lyhytaikaiset saamiset lisääntyivät viime tilikaudesta 10,8 milj. euroa, mikä johtui pääosin ennakkomaksujen lisääntymisestä.

Vastattavaa

Taseen vastattavaa puolella oman pääoman ryhmässä pääoman siirrot vähenivät 13,0 mrd euroon viime tilikauteen verrattuna. Oman pääoman määrä väheni 38,5 milj. euroa viime vuodesta.

Vieraan pääoman ryhmässä ostovelat lisääntyivät viime vuodesta 10,9 milj. euroa. Siirtovelkojen osuus väheni viime tilikaudesta 93 tuhatta euroa. Muut lyhytaikaiset velat lisääntyivät 61,0 milj. euroa. Vieraan pääoman määrä kasvoi yhteensä 71,8 milj. euroa viime vuodesta.

8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Arvioinnin toteuttamistapa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa arvioitiin vuoden 2016 alussa ministeriön virkamiesjohtoryhmän ja kehittämis- ja hallintotoiminnon johtoryhmän suorittaman itsearvioinnin avulla. Vuoden 2015 tilinpäätöksen sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman perustui tähän itsearviointiin sekä muuhun käytössä olleeseen arviointimateriaaliin. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ei ole arvioitu vuoden 2016 alun jälkeen.

Johtopäätökset

Valtiovarainministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2016 jälkeen. Ministeriössä on talousarvioasetuksen 69 §:n mukaisesti toteutettu toiminnan laajuuteen ja sisältöön nähden riittävät menettelyt talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden suhteen sekä hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamiseksi. Käytössä olevat menettelyt antavat kohtuullisen varmuuden sisäisen valvonnan toimivuudesta valtiovarainministeriössä.

Ministeriön riskienhallinta – riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta – toimii edelleen korkeintaan kohtuullisesti eikä ole systemaattista tai dokumentoitua.

Olennaisimmat kehittämiskohteet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan olennaisimmat kehittämiskohteet ovat samat kuin vuonna 2016:

- Ministeriön yhteiset systemaattiset riskienhallintamenettelyt, joissa riskit tunnistettaisiin ja arvioitaisiin yhteisillä kriteereillä. Myös riskeihin vastaaminen ja riskeistä raportointi ministeriön johdolle toteutuu korkeintaan kohtuullisesti.
- Säännöllinen poikkeamaseurantaa, jossa systemaattisella tavalla dokumentoidaan ja analysoidaan toimintaan liittyviä poikkeamia ja poikkeamien vaikutuksia toiminnan kehittämiseen.
- Toimintatapojen ja -prosessien säännöllinen arviointi ja menettelytapojen kehittäminen arviointien tulosten perusteella.

9 Arviointien tulokset

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamishjelmasta toteutettiin vuosittainen riippumaton arviointi, jonka laati Owl Group Oy. Ohjelman loppuarviointi julkaistiin marraskuussa 2017. Loppuarviointi toteutettiin loka-marraskuun aikana ohjelman ollessa yhä aktiivisessa toteutusvaiheessa. Arvioinnissa todettiin ohjelman luovan edellytyksiä hallinnon ja palvelutuotannon läpäisevälle digitalisoimiselle ja uudelle yhteistyön toimintakulttuurille. Ohjelman palvelut ovat valmistuneet teknisiltä ratkaisuiltaan ohjelmakauden aikana ja ne ovat siirtyneet tuotantoon, tosin palveluiden käyttäjiä – tarjoajia ja hyödyntäjiä – ei ole vielä kaikissa palveluissa riittävästi, jotta KaPA-palveluista olisi saavutettavissa kokonaisuudessaan tavoiteltu hyöty.

10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Valtiovarainministeriössä ei ole ollut kertomusvuonna havaittuja väärinkäytöksiä.

Tilinpäätöslaskelmat ja niiden liitteenä annettavat tiedot

11 Talousarvion toteutumalaskelma

Valtiovarainministeriön talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2017	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	2 914,32	0	0,00	0,00	0%
11.04.01. Arvonlisävero	2 914,32	0	0,00	0,00	0%
12. Sekalaiset tulot	2 023 497 452,35	2 076 787 913	2 068 742 909,74	-8 045 003,57	100%
12.28.25. Metallirahatulot	8 825 441,00	15 000 000	5 933 398,23	-9 066 601,77	40%
12.28.50. Siirto valtion eläkerahastosta	1 790 247 373,52	1 827 079 000	1 827 394 015,51	315 015,51	100%
12.28.51. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset	182 343 710,85	198 471 000	198 969 919,69	498 919,69	100%
12.28.93. Euroopan unionilta saatavat tulot matkajen korvaamiseen	2 015 683,00	1 500 000	1 707 663,00	207 663,00	114%
12.28.99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	4 320 350,70	1 059 579	1 059 578,87	0,00	100%
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	35 744 893,28	33 678 334	33 678 334,44	0,00	100%
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	295 113 489,02	285 571 008	285 571 008,27	0,00	100%
13.01.04. Korot valtion lainoista liikelaitoksille	12 431 874,00	9 084 688	9 084 688,32	0,00	100%
13.01.09. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen korkotulot	22 543 256,72	14 612 223	14 612 222,77	0,00	100%
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	42 138 358,30	45 874 097	45 874 097,18	0,00	100%
13.03.01.1. Osinkotulot, pääoman palautukset ja osakkeiden myyntitulot	42 138 358,30	45 874 097	45 874 097,18	0,00	100%
13.04.01. Osuus Suomen Pankin voitosta	98 000 000,00	91 000 000	91 000 000,00	0,00	100%
13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	120 000 000,00	125 000 000	125 000 000,00	0,00	100%
15. Lainat	69 108 493,36	68 304 488	68 304 488,36	0,00	100%
15.01.02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	69 108 493,36	68 304 488	68 304 488,36	0,00	100%
TULOARVIOTILIT YHTEENSÄ	2 387 722 349,05	2 430 663 409	2 422 618 406,37	-8 045 003,57	100%

Päätöksen, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2016		Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)		Talousarvion 2017 määrärahojen		Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2017	Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	145 682,19	143 726,16	0,00	
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiain- tuntijoiden palkkamenet (SZV)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	145 682,19	143 726,16	0,00	
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	15 769 194 583,48	15 481 590 875	14 948 049 504,35	529 902 137,17	15 477 951 641,52	3 639 233,49	2 546 142 746,86	1 982 543 819,17	530 018 370,48	
28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot (SZV)	30 363 000,00	30 295 000	19 521 008,90	10 773 991,10	30 295 000,00	0,00	8 838 241,85	28 359 250,75	10 773 991,10	
28.01.01.1. Toimintamenot	30 363 000,00	30 295 000	19 521 008,90	10 773 991,10	30 295 000,00	0,00	8 838 241,85	28 359 250,75	10 773 991,10	
28.01.01.1.1. Toimintamenot	31 404 499,26	30 295 000	19 150 944,67	10 773 991,10	29 924 935,77	0,00	8 838 241,85	27 989 186,52	10 773 991,10	
28.01.01.1.3. EU-tulot ja menot	-11 390,00	0	370 064,23	0,00	370 064,23	0,00	0,00	370 064,23	0,00	
28.01.01.1.4. Siirtyvän omaisuuden väliaikainen hallinta	-1 030 109,26	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
28.01.13. Julkisen hallinnon yhteisten tietojärjestelmien käyttöönotosta aiheutuvat kulut (SZV)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	414 576,29	334 051,30	0,00	
28.01.20. Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus (SZV)	1 215 000,00	245 000	25 966,14	219 033,86	245 000,00	0,00	82 169,30	108 135,44	219 033,86	
28.01.21. Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (SZV)	117 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	117 000,00	0,00	0,00	
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonsäveromenot (A)	1 714 586,90	2 493 037	2 493 037,01	0,00	2 493 037,01	0,00	0,00	0,00	0,00	
28.20.06. Sähköisen asioinnin ja hallinnon yhteiset palvelut (SZV)	2 733 000,00	1 000 000	422 421,49	577 578,51	1 000 000,00	0,00	1 235 861,28	1 658 282,77	577 578,51	
28.40.03. Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet (SZV)	622 000,00	352 000	86 655,69	265 344,31	352 000,00	0,00	1 985 955,01	1 944 921,82	265 344,31	
28.50.15. Eläkkeet (A)	4 485 030 988,88	4 577 377 000	4 577 448 579,99	0,00	4 577 448 579,99	-71 579,99	0,00	0,00	0,00	
28.50.15.1. Valtion, kunnan, seurakunnan, yksityisen palveluksen perusteella myönnytyt eläkkeet, kuntoutustuet ja perhe-eläkkeet sekä valtionapulaistosten, liikelaitosten ja liiketoimintaa harjoittavien valtion virastojen ja laitosten vastaavat eläkkeet	4 462 475 319,66	4 554 434 000	4 555 695 593,00	0,00	4 555 695 593,00	-1 261 593,00	0,00	0,00	0,00	

Päälukuan, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2017 määrärahojen		Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot		
			käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytetty vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.50.15.2. Kansanedustajain eläkkeet ja perhe-eläkkeet	13 143 114,13	13 270 000	12 789 445,78	0,00	12 789 445,78	480 554,22			
28.50.15.3. Valtion eläketurvan piiriin kuuluville henkilöille myönnetty kuntoutusetuudet	1 489 733,78	2 000 000	1 792 846,82	0,00	1 792 846,82	207 153,18			
28.50.15.4. Korvaus kunnalliselle eläkelaitokselle	7 922 821,31	7 673 000	7 170 694,39	0,00	7 170 694,39	502 305,61			
28.50.16. Ylimääräiset eläkkeet (A)	1 607 745,49	2 096 000	1 553 146,23	0,00	1 553 146,23	542 853,77			
28.50.16.1. Ylimääräiset eläkkeet	1 607 745,49	2 087 000	1 553 146,23	0,00	1 553 146,23	533 853,77			
28.50.16.2. Eduskunnan kansliatoimikunnan ylimääräiset eläkkeet (EK) (enintään)	0,00	9 000	0,00	0,00	0,00	9 000,00			
28.50.17. Muut eläkkeet (A)	574 277,54	2 625 000	1 241 249,77	0,00	1 241 249,77	1 383 750,23			
28.50.17.2. Korvaus Nokia Oy:lle	116,88	50 000	0,00	0,00	0,00	50 000,00			
28.50.17.3. Korvaus Vapo Oy:lle	276 446,29	400 000	259 504,07	0,00	259 504,07	140 495,93			
28.50.17.4. Korvaus Vammass Oy:lle	80 510,22	250 000	43 884,22	0,00	43 884,22	206 115,78			
28.50.17.5. Korvaus Lapua Oy:lle	96 127,05	250 000	80 939,32	0,00	80 939,32	169 060,68			
28.50.17.6. Muut korvaukset	0,00	20 000	0,00	0,00	0,00	20 000,00			
28.50.17.7. Eläkeoikeuksien omaanvojen siirrot Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään	121 077,10	1 655 000	856 922,16	0,00	856 922,16	798 077,84			
28.50.63. Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkkeet (A)	180 547 633,71	198 471 000	199 014 906,50	0,00	199 014 906,50	-543 906,50			
28.50.95. Muiden eläkelaitosten valtiosta maksamien eläkkeiden ja valtiolle maksamien emakoiden korkomenot (A)	21 839 790,39	15 733 000	14 417 258,02	0,00	14 417 258,02	1 315 741,98			
28.60.02. Eriksen budjetoidut palkkamenot (A)	0,00	25 000	0,00	0,00	0,00	25 000,00			
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (S2V)	12 611 380,00	12 152 095	10 987 798,52	1 164 296,48	12 152 095,00	0,00	104 823,68	12 256 918,68	1 164 296,48
28.60.60. Siirto Koulutusrahastolle (A)	202 081,00	230 000	231 180,00	0,00	231 180,00	-1 180,00			
28.70.01. Valtion ICT:n ohjaus- ja kehittäminen (S3V)	3 800 000,00	5 300 000	603 537,45	4 696 462,55	5 300 000,00	0,00	7 104 231,47	12 404 231,47	4 696 462,55

Päluokan, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tiilnpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2017 määrärahojen		Tiilnpäätös 2017	Vertailu Talousarvio - Tiilnpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
28.70.02. Valtion talous-, henkilöistö- ja toimintahallinnon tietojärjestelmät (S3V)	5 565 144,00	184 000	0,00	184 000,00	184 000,00	0,00	5 437 280,35	5 621 280,35	5 437 280,35	184 000,00
28.70.03. Kansallisen tietöalan ohjaus ja kehittäminen (S3V)	20 422 000,00	23 863 743	3 594 291,61	20 269 451,39	23 863 743,00	0,00	19 705 192,57	43 568 935,57	23 299 484,18	20 269 451,39
28.70.03.1. Kansallisen tietöalan ohjaus ja kehittäminen	20 322 000,00	23 863 743	3 594 291,61	20 269 451,39	23 863 743,00	0,00	19 614 651,77	43 478 394,77	23 208 943,38	20 269 451,39
28.70.03.2. Tietöalan kansallisten ratkaisujen kehittämisen palkinnot (EK) (enintään)	100 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	90 540,80	90 540,80	90 540,80	0,00
28.70.04. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen tietojärjestelmien tietoturvallisuus ja varautuminen (S3V)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	980 402,05	980 402,05	980 402,05	0,00
28.70.05. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja ohjaus (S3V)	0,00	44 240 000	34 367 758,15	9 872 241,85	44 240 000,00	0,00	0,00	44 240 000,00	34 367 758,15	9 872 241,85
28.70.05.1. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	0,00	6 275 000	936 381,15	5 338 618,85	6 275 000,00	0,00	0,00	6 275 000,00	936 381,15	5 338 618,85
28.70.05.2. Avustusten maksamiseen uudistuksen valmistelukulustannuksiin kunnille ja kuntayhtymille	0,00	37 965 000	33 431 377,00	4 533 623,00	37 965 000,00	0,00	0,00	37 965 000,00	33 431 377,00	4 533 623,00
28.70.20. Tuottavuuden edistäminen (S3V)	17 799 000,00	49 730 000	0,00	49 730 000,00	49 730 000,00	0,00	27 454 000,00	77 184 000,00	17 799 000,00	49 730 000,00
28.70.22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (S3V)	175 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	175 000,00	175 000,00	165 000,00	10 000,00
28.90.20. Valtion ja kuntien yhteiset tietöjärjestelmähankeet (S3V)	7 000 000,00	1 400 000	464 520,06	935 479,94	1 400 000,00	0,00	9 302 244,00	10 702 244,00	9 679 280,95	935 479,94
28.90.20.1. SADe-ohjelman hankeet	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	917,61	917,61	0,00	0,00
28.90.20.2. Kuntien informaatioteknologian kehittämishankeet	6 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	8 592 685,54	8 592 685,54	8 506 120,04	0,00
28.90.20.3. Muu julkisen hallinnon tietöhallintoyhteistyö	1 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	708 640,85	708 640,85	708 640,85	0,00
28.90.22. Kunta- ja palvelurakennemuutosten toteuttaminen (S3V)	800 000,00	200 000	0,00	200 000,00	200 000,00	0,00	800 946,30	1 000 946,30	800 946,30	200 000,00

Päälukuan, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2017 määrärahojen		Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytetty vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
28.90.22.1. Itsehallintoalueiden valmistelu sekä hallinto- ja palvelukenteiden kehittäminen ja niihin liittyvät hankkeet	700 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	513 440,63	513 440,63	418 119,43	0,00
28.90.22.2. Viestintä ja kenttätyö alueilla	100 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	287 505,67	287 505,67	287 505,67	0,00
28.90.30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (A)	8 992 688 292,00	8 578 154 000	8 578 083 572,00	0,00	8 578 083 572,00	70 428,00				
28.90.30.1. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen	8 992 688 292,00	8 578 154 000	8 578 083 572,00	0,00	8 578 083 572,00	70 428,00				
28.90.31. Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki (A)	25 246 663,57	27 125 000	26 506 874,00	0,00	26 506 874,00	618 126,00				
28.90.31.1. Yhdistymisasiavastukset	8 373 610,00	9 474 000	8 961 850,00	0,00	8 961 850,00	512 150,00				
28.90.31.2. Valtionosuuksien vähennemisen korvaaminen	16 675 764,00	17 251 000	17 545 024,00	0,00	17 545 024,00	-294 024,00				
28.90.31.4. Kuntajakolain mukaiset erityiset selvitykset sekä kuntarakennelain 41 §:n mukaiset yhdistymiselvitykset (EK) (enintään)	197 289,57	400 000	0,00	0,00	0,00	400 000,00				
28.90.34. Paikallisten kuntakokielujen rahoitus (SV)	520 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	197 065,46	197 065,46	90 832,15	106 233,31
28.92.60. Siirto rahoituskausaustaan (SV)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	54 142 961,10	54 142 961,10	35 649 924,55	0,00
28.92.69. Maksut Euroopan unionille (SV)	1 951 000 000,00	1 903 000 000	1 476 985 742,82	426 014 257,18	1 903 000 000,00	0,00	321 187 958,15	2 224 187 958,15	1 798 173 700,97	426 014 257,18
28.92.69.1. Arvonlisäveropohjaan perustuvat maksut	280 000 000,00	285 000 000	196 893 428,75	88 106 571,25	285 000 000,00	0,00	77 245 521,25	362 245 521,25	274 138 950,00	88 106 571,25
28.92.69.2. Bruttokansantuloon perustuvat maksut	1 534 000 000,00	1 488 000 000	1 123 681 950,11	364 318 049,89	1 488 000 000,00	0,00	235 936 527,86	1 723 936 527,86	1 359 618 477,97	364 318 049,89
28.92.69.3. Yhdistyneelle Kuningaskunnalle myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitus	137 000 000,00	130 000 000	156 410 363,96	-26 410 363,96	130 000 000,00	0,00	8 005 909,04	138 005 909,04	164 416 273,00	-26 410 363,96

Päätöksen, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tiilinpäätös 2016		Taloustarvion 2017 määrärahojen		Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	Tiilinpäätös 2016	Taloustarvion 2017 (TA + LTA:t)	käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle	Vertailu Taloustarvio - Tiilinpäätös 2017	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.99.95. Satunnaiset säädosperusteiset menot (A)	0,00	300 000	0,00	0,00	300 000,00			
28.99.96. Ennakoinnattomat menot (S3V)	5 000 000,00	5 000 000	0,00	5 000 000,00	0,00	9 915 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	18 036 312,78	19 108 000	18 191 598,17	0,00	916 401,83			
29.80.16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (A)	17 846 272,86	18 848 000	17 971 048,70	0,00	876 951,30			
29.80.16.1. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeiden sekä niihin liittyvien perhe-eläkkeiden maksaminen	17 051 511,04	17 833 000	17 107 727,70	0,00	725 272,30			
29.80.16.2. Uudet taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (EK) (enintään)	794 761,82	1 015 000	863 321,00	0,00	151 679,00			
29.90.50. Veikkauksen ja raha-arvojen voittotavarat turheiluun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen (A)	190 039,92	260 000	220 549,47	0,00	39 450,53			
29.90.50.01.5.1. Olympiavoittajien eläkkeet	190 039,92	260 000	220 549,47	0,00	39 450,53			
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	0,00	7 080	7 080	0	0	30 000,00	29 500,00	0,00
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonsäveroimenot (A)	0,00	7 080	7 080,00	0,00	0,00			
35.10.22. Eräät ympäristömenot (S3V)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	30 000,00	29 500,00	0,00
MÄÄRÄRAHATILIT YHTEENSÄ	15 787 230 896,26	15 500 705 955	14 966 248 182,52	529 902 137,17	15 496 150 319,69	4 555 635,32	1 982 717 045,33	530 018 370,48

Valtiovarainministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö				Vuoden 2017 valtuudet				Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)				
	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2018 TA:ssa	Talousarvio- menot 2017	Määrä- raha- tarve 2018	Määrä- raha- tarve 2019	Määrä- raha- tarve 2020	Määräraha- tarve myöhempinä vuosina	Määräraha- tarve yhteensä	
28.60.02. Palkkausten harmonisoinnin erityiset kustannukset	0	4 600	0	4 600	0	4 600	0	0	0	0	0	0	
Vuonna 2017 käytettävissä olleet valtuudet	0	4 600	0	4 600	0	4 600	0	0	0	0	0	0	
28.92.00. Lainaliittijärjestely	0	1 083 500	0	1 083 500	0	1 083 500	0	0	0	0	0	0	
Vuonna 2017 käytettävissä olleet valtuudet	0	1 083 500	0	1 083 500	0	1 083 500	0	0	0	0	0	0	
28.92.00. Vakaumaksujen siirto	0	3 502 500	0	3 502 500	0	3 502 500	0	0	0	0	0	0	
Vuonna 2017 käytettävissä olleet valtuudet	0	3 502 500	0	3 502 500	0	3 502 500	0	0	0	0	0	0	
YHTEENSÄ	0	4 590 600	0	4 590 600	0	4 590 600	0	0	0	0	0	0	

12 Tuotto- ja kululaskelma

VALTIOVARAINMINISTERIÖN TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1. – 31.12.2017		1.1.–31.12.2016	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	8 082 146,00		10 090 855,00	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	0,00		1 030 109,26	
Muut toiminnan tuotot	2 272 625,07	10 354 771,07	2 639 077,04	13 760 041,30
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	69 776,62		110 555,43	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00		2 482 400,00	
Henkilöstökulut	26 078 431,32		26 378 880,08	
Vuokrat	4 110,09		6 691,55	
Palvelujen ostot	16 032 841,71		21 168 499,29	
Muut kulut	2 823 167,86		2 514 745,40	
Poistot	111 600,96		342 197,95	
Sisäiset kulut	3 497 929,80	-48 617 858,36	2 081 376,34	-55 085 346,04
JÄÄMÄ I		-38 263 087,29		-41 325 304,74
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	285 571 544,13		297 124 482,15	
Rahoituskulut	-14 421 545,56	271 149 998,57	-21 840 120,70	275 284 361,45
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	1 583 912,58		1 837 257,96	
Satunnaiset kulut	-2 919 607,80	-1 335 695,22	-162 595,69	1 674 662,27
JÄÄMÄ II		231 551 216,06		235 633 718,98
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Paikallishallinnolta	0,00		6 000,00	
Valtionhallinnolta	1 827 500 000,00		1 790 322 000,00	
Muut tuotot	0,00	1 827 500 000,00	0,00	1 790 328 000,00
Kulut				
Paikallishallinnolle	8 459 560 221,03		8 834 355 150,24	
Sosiaaliturvarahastoille	11 218 978,52		20 708 637,32	
Elinkeinoelämälle	0,00		46 134,82	
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	1 241 249,77		574 277,54	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	120 108 224,48		122 761 018,42	
Kotitalouksille	4 596 405 256,57		4 502 277 575,15	
EU:n toimielimille ja muille	1 798 173 700,97		1 717 366 230,82	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	0,00		16 060,63	
Valtionhallinnolle	35 755 909,04		42 389 049,66	
Muut kulut	61 154 994,00	-15 083 618 534,38	62 099 346,00	-15 302 593 480,60
JÄÄMÄ III		-13 024 567 318,32		-13 276 631 761,62
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	0,00		2 914,32	
Suoritetut arvonlisäverot	-2 511 238,57	-2 511 238,57	-1 745 447,38	-1 742 533,06
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-13 027 078 556,89		-13 278 374 294,68

13 Tase

VALTIOVARAINMINISTERIÖN TASE

	31.12.2017		31.12.2016	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAISUUS				
Rakennusmaa- ja vesialueet	0,00		100 913,00	
Rakennukset	0,00		639 913,00	
Muu kansallisuusomaisuus	0,00	0,00	111 600,96	852 426,96
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00	0,00	0,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet	2 201 737,78		1 891 431,05	
Rakennusmaa- ja vesialueet	140 970,03		435 299,03	
Rakennukset	9 395 412,78		11 295 171,77	
Rakennelmat	55 390,45		2 696 934,02	
Koneet ja laitteet	9 303,57	11 802 814,61	0,00	16 318 835,87
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	243 261 876,67		154 960 334,67	
Liikelaitosten peruspääomat	672 751 705,85		672 751 705,85	
Liikelaitoksiin muun oman po:n eh-				
doin sij. pääomat	1 528 599 719,77	2 444 613 302,29	1 529 479 788,23	2 357 191 828,75
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET		2 456 416 116,90		2 373 510 664,62
SJOITUKSET YHTEENSÄ				
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISSUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	0,00	0,00	0,00	0,00
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	148 175 420,18	148 175 420,18	214 347 908,54	214 347 908,54
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	72 461,00		44 447,92	
Siirtosaamiset	41 925,00		297 558,31	
Muut lyhytaikaiset saamiset	13 568 195,56		17 896 895,28	
Ennakomaksut	8 078 692,33	21 761 273,89	-7 256 359,29	10 982 542,22
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		169 936 694,07		225 330 450,76
VASTAAVAA YHTEENSÄ		2 626 352 810,97		2 599 693 542,34

VALTIOVARAINMINISTERIÖN TASE

	31.12.2017		31.12.2016	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	6 317 603 119,73		6 317 603 119,73	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-3 779 485 531,10		-3 740 946 604,83	
Pääoman siirrot	12 981 978 907,20		13 239 835 368,41	
Tilikauden tuotto-/kulujaama	-13 027 078 556,89	2 493 017 938,94	-13 278 374 294,68	2 538 117 588,63
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		2 493 017 938,94		2 538 117 588,63
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	17 067 282,46		6 175 425,95	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	563 172,57		601 402,48	
Edelleen tilittävät erät	496 850,81		477 976,86	
Siirtovelat	5 044 599,29		5 140 378,42	
Muut lyhytaikaiset velat	110 162 966,90	133 334 872,03	49 180 770,00	61 575 953,71
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		133 334 872,03		61 575 953,71
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		2 626 352 810,97		2 599 693 542,34

14 Liitetiedot

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden osalta tilikaudella jatkuivat viime vuosien tapaan kiinteistöomaisuuden siirrot Senaatti-kiinteistöille.

Valtiovarainministeriössä tehtiin organisaatiomuutokset 1.7.2017 koskien Hallinto- ja henkilöstöpolitiikkaosastoa, jolloin Rakenne- ja ohjausyksikkö siirtyi HO:lle kunta- ja aluehallinto-osastolta sekä Työnantajayksikön nimeksi muutettiin Valtion työnantajatoiminto. Toinen organisaatiomuutos tehtiin 1.11.2017, jolloin HO:n nimi muutettiin Valtionhallinnon kehittämisosastoksi.

1.1.2018 tehdään seuraavat organisaatiomuutokset: Kansantalouselämyksen Suhdanneyksikkö, Vakausyksikkö ja Tietopalveluryhmä poistetaan ja uudet vastaavat yksiköt ovat Reaalitalouden yksikkö, Julkisen talouden yksikkö, Poliittika-analyysiyksikkö ja Tietopalveluyksikkö.

Kevään 2018 aikana myös Kunta- ja aluehallinto-osastolla tullaan tekemään organisaatiomuutoksia.

2. Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Valuutta	Kurssi 29.12.2017
JPY	135,01
USD	1,199
CHF	1,170
RUB	69,392
BRL	3,973
SEK	9,844

Valtiovarainministeriöllä oli ulkomaan valuutan määräisiä eriä, joita Euroopan keskuspankki ei noteeraa, seuraavasti:

Noteeraamaton valuutta	Kurssi 29.12.2017
SDR	0,842

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Valtiovarainministeriön tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita. Tilinpäätöksessä käytetyt arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät ovat talousarvioasetuksen 66 a–g §:n mukaisia.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä

Valtiovarainministeriön vuoden 2106 tilinpäätöksen liitteellä 10 on ilmoitettu virheellisesti nimellä Euroopan rahoitusvakausväline ERVV:n osakkeet ja osingot sekä kirjanpitoarvo, pitää olla Pohjoismaiden Investointipankki NIB.

Valtiovarainministeriöllä ei ole aikaisempiin vuosiin kohdistuvia korjauksia.

5. Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa

Valtiovarainministeriöllä ei ole tarvetta esittää selvityksiä koskien edellisen vuoden tietoja.

6. Selvitys tilinpäätösvuoden jälkeisistä olennaisista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa

Valtiovarainministeriöllä ei ole tarvetta esittää selvityksiä tilinpäätösvuoden jälkeisistä tapahtumista.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Toteutuma %	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2017 määrärahojen käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
12.28.25. Metallirahatulot	Bruttotulot 10 074 632,00 Bruttomenot 1 249 191,00 Nettotulot 8 825 441,00	20 050 000 5 050 000 15 000 000	8 071 542,00 2 138 143,77 5 933 398,23	-11 978 458,00 -2 911 856,23 -9 066 601,77	40% 42% 40%					
28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot	Bruttomenot 31 915 802,86 Bruttotulot 1 552 802,86 Nettomenot 30 363 000,00	30 535 000 240 000 30 295 000	20 129 672,26 608 663,36 19 521 008,90	10 773 991,10	30 903 663,36 608 663,36 30 295 000,00	0,00	8 838 241,85	39 133 241,85	28 967 914,11 608 663,36 28 359 250,75	10 773 991,10

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Päätöksen ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	45 650 340 000	16 954 029,34	0
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonnolisäveromenot	106 000 000	15 692 436,34	15
28.50.15.1. Valtion, kunnan, seurakunnan, yksityisen palveluksen perusteella myönnetty eläkkeet, kuntoutustuet ja perhe-eläkkeet sekä valtionapulaituksen, liikelaitosten ja liiketoimintaa harjoittavien valtion virastojen ja laitosten vastaavat eläkkeet	45 544 340 000	1 261 593,00	0
28.50.63. Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuuavat eläkemenot	198 471 000	543 906,50	0
28.60.60. Siirto Koulutusrahastolle	230 000	1 180,00	1
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ	45 650 340 000	16 954 029,34	0

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisyösittain.	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
23. Valtioneuvoston kanslia		1 956,03
Vuosi 2016		1 956,03
23.01.03. Euroopan unionin ansallisten asiantuntijoiden palkkamenot	1 956,03	
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		33 675 878,41
Vuosi 2015		33 454 054,73
28.01.13. Julkisen hallinnon yhteisten tietojärjestelmien ja -pavelujen käyttöönottojen tuki	80 524,99	
28.40.03. Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet	127 688,88	
28.70.20. Tuottavuuden edistäminen	9 655 000,00	
28.90.20.1. SADe-ohjelman hnakkeet	917,61	
28.90.20.2. Kuntien informaatioteknologian kehittämishankkeet	86 565,50	
28.90.22.1. Muutostukihankkeet	95 321,20	
28.92.60. Siirto rahoitusvakaukseen	18 493 036,55	
28.99.96. Ennakoimattomat menot	4 915 000,00	
Vuosi 2016		221 823,68
28.01.21. Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	117 000,00	
28.60.12. Osaamisen kehittäminen	104 823,68	
35. Ympäristöministeriön hallinnonala		500,00
Vuosi 2015		500,00
35.10.22. Eräät ympäristömenot	500,00	
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ		33 678 334,44
Vuosi 2015		33 454 554,73
Vuosi 2016		223 779,71

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2017	2016
Henkilöstökulut	22 444 787,26	22 352 438,15
Palkat ja palkkiot	22 524 941,15	22 502 109,65
Tulosperusteiset erät		
Lomapalkkavelan muutos	-80 153,89	-149 671,50
Henkilösivukulut	3 633 644,06	4 026 441,93
Eläkekulut	3 438 424,34	3 663 785,25
Muut henkilösivukulut	195 219,72	362 656,68
YHTEENSÄ	26 078 431,32	26 378 880,08
Johdon palkat ja palkkiot	1 389 546,29	1 465 090,01
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	2 420,00	2 860,00
Johto	1 660,00	2 020,00
Muu henkilöstö	760,00	940,00

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Valtiovarainministeriöllä ei ole raportoitavaa tällä liitteellä.

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Valtiovarainministeriöllä ei ole tälle liitteelle raportoitavia poistoja.

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2017	2016	Muutos 2017–2016
Korot euromääräisistä saamisista	23 697 446,95	34 986 123,85	-11 288 676,90
Osingot	136 874 097,18	140 138 358,30	-3 264 261,12
Liikelayritysten voiton tuloutukset	125 000 000,00	120 000 000,00	5 000 000,00
Muut rahoitustuotot	0,00	2 000 000,00	-2 000 000,00
RAHOITUSTUOTOT YHTEENSÄ	285 571 544,13	297 124 482,15	-11 552 938,02

Rahoituskulut	2017	2016	Muutos 2017–2016
Korot euromääräisistä veloista	14 421 545,56	21 840 120,70	-7 418 575,14
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00
RAHOITUSKULUT YHTEENSÄ	14 421 545,56	21 840 120,70	-7 418 575,14

NETTO	271 149 998,57	275 284 361,45	-4 134 362,88
--------------	-----------------------	-----------------------	----------------------

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektorit	Lainapääoma 31. 12.2017	Lisäys 2017	Vähennys 2017	Lainapääoma 31. 12.2016	Pääomamuutos 2017–2016
Yritykset ja asuntoyhteisöt	148 175 420,18	2 132 000,00	68 304 488,36	214 347 908,54	-66 172 488,36
Yritykset	148 175 420,18	2 132 000,00	68 304 488,36	214 347 908,54	-66 172 488,36
Julkiset yritykset	148 175 420,18	2 132 000,00	68 304 488,36	214 347 908,54	-66 172 488,36
Yksityiset yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asuntoyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahalaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Paikallishallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sosiaaliturvarahastot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionhallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Maatilatalouden harjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Palkansaajakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Omaisuuksien ja tulonsiirtojen saajakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Laitoskotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionkirkot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ulkomaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euroopan unioni	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
YHTEENSÄ	148 175 420,18	2 132 000,00	68 304 488,36	214 347 908,54	-66 172 488,36

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2017					31.12.2016		
	Kappale- määrä	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus %	Myynti-oikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	21 104		81 803,26			31 218,60		81 803,26
Aktia Oyj	486	4 728,78	3 645,00			291,60	4 728,78	3 645,00
Elisa Oyj	20 618	637 714,74	78 158,26			30 927,00	637 714,74	78 158,26
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	51 194 284		242 376 003,30			45 842 878,58		152 376 003,30
Arsenal Oy	20 100		14 381 755,43	100,00				14 381 755,43
Hansel Oy	72 025		7 640 600,00	100,00	66,7			7 640 600,00
Tietokarhu Oy ¹⁾	2 000		67 275,17	20,00	66,7	612 000,00		67 275,17
Tyrttökoulun Talo Oy	46		77,37	25,99				77,37
HAUS kehittämiskeskus Oy	1 000		3 671 435,20	100,00				3 671 435,20
Pohjoismaiden Investointipankki NIB ²⁾	51 097 174		510 971,74	1,80		9 984 490,07		510 971,74
Fingrid Oyj	939		126 103 888,39	28,24		35 246 388,51		126 103 888,39
SoteDigi Oy	1 000		90 000 000,00	100,00				0,00
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet			804 070,11			0,00		2 502 528,11
Asunto-osakkeet			731 275,35	100,00		0,00		831 275,35
Kiinteistöosakkeet			72 794,76					1 671 252,76
OSAKKEET JA OSUUDET YHTEENSÄ	51 215 388		243 261 876,67			45 874 097,18		154 960 334,67

¹⁾ osakkeiden tuottama äänivalta 80 %

²⁾ raportoitu 2016 virheellisesti nimellä Euroopan rahoitusväylä ERVY
Lisäksi saatu Suomen Pankin voittoloukutusta 91 000 000,00 euroa.

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Kirjanpitoarvo 31.12.2016
Liikelaitos	672 751 705,85	672 751 705,85
Senaatti-kiinteistöt	672 751 705,85	672 751 705,85
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	1 528 299 719,77	1 529 344 788,23
Senaatti-kiinteistöt	1 528 299 719,77	1 529 344 788,23
YHTEENSÄ	2 201 051 425,62	2 202 096 494,08

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassaolevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektorit	Voimassa 31.12.2017	Voimassa 31.12.2016	Muutos 2017–2016	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2017 ¹⁾
Yritykset	68 000 000,00	0,00	68 000 000,00	257 000 000,00
Hansel Oyj	0,00	0,00	0,00	150 000 000,00
Vuoden 2013 ensimmäinen lisätalousarvio (473/2013), VNp 21.11.2013				
Terrafame Oy	68 000 000,00	0,00	68 000 000,00	107 000 000,00
Vuoden 2017 talousarvio (1314/2016), VNp 9.2.2017 ²⁾				
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	6 513 401 070,76	4 890 194 444,92	1 623 206 625,84	15 037 034 293,76
Finnvera Oyj ³⁾	6 476 366 777,00	4 849 675 806,35	1 626 690 970,65	15 000 000 000,00
Laki valtion erityisrahoituslaitosten (443/1998), VNp 20.4.2017 ⁴⁾				
Suomen Vientiluotto Oy	37 034 293,76	40 518 638,57	-3 484 344,81	37 034 293,76
Vuoden 2003 lisätalousarvio mom. 28.82., VNp 18.6.2003				
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	770 000 000,00
Työttömyysvakuutusrahasto	0,00	0,00	0,00	770 000 000,00
Laki työttömyysvakuutusrahastosta (555/1998), vuoden 2015 ensimmäinen lisä talousarvio (224/2015), VNp 20.4.2017 ⁵⁾				
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	2 400 000,00	6 500 000,00	-4 100 000,00	2 400 000,00
Stiftelsen för Svenska Teatern i Helsingfors	2 400 000,00	6 500 000,00	-4 100 000,00	2 400 000,00
Vuoden 2009 toinen lisätalousarvio (737/2009), VNp 21.1.2010				
Ulkomaat	7 194 052 142,26	6 542 650 734,97	651 401 407,29	14 346 082 635,25
Euroopan rahoitusvakausväline (ERVV)	7 006 403 759,06	6 280 859 678,72	725 544 080,34	13 974 030 000,00
Laki Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtiontakauksista (668/2010), VNp 30.5.2013 ⁶⁾				
Pietari-säätiö	0,00	8 771 689,06	-8 771 689,06	0,00
Vuoden 2008 toinen lisätalousarvio (414/2008), VNp 21.8.2008, eduskunnan päätös (938/2009), VNp 17.12.2009				
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	187 648 383,20	253 019 367,19	-65 370 983,99	372 052 635,25
Asetus Pohjoismaiden Investointipankille annetun valtion takauksen korottamisesta (222/1991), talousarviosarja n:o 10/1994, asetus Pohjoismaiden Investointipankin ympäristöinvestointilainojen vltiontakauksesta, talousarviosarja n:o 7/1996, vuoden 2002 talousarvio mom. 28.84., VNp 23.10.2002				
TAKAUKSET YHTEENSÄ	13 777 853 213,02	11 439 345 179,89	2 338 508 033,13	30 412 516 929,01

Voimassaolevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.2017	Voimassa 31.12.2016	Muutos 2017–2016	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2017
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	405 579 173,43	610 508 910,14	-204 929 736,71	7 968 966 354,20
Suomen Pankki ⁷⁾	405 579 173,43	610 508 910,14	-204 929 736,71	7 968 966 354,20
Eduskunnan päätös (1273/2011), VNp 18.2.2016, Eduskunnan päätös (139/2017), VNp 23.10.2002				
Yritykset	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00
Nammo Vihtavuori Oy	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00
Vuoden 2013 neljäs lisätalousarvio (836/2013), VNp 19.12.2013				
TAKUUT YHTEENSÄ	430 579 173,43	635 508 910,14	-204 929 736,71	7 993 966 354,20
TAKAUKSET JA TAKUUT YHTEENSÄ	14 208 432 386,45	12 074 854 090,03	2 133 578 296,42	38 406 483 283,21

- 1) Esittämistavan muutos: Käytettävissä olevana enimmäismääränä esitettiin vuoden 2016 tilinpäätöksen liitteellä määrä, johon valtion vastuu voi takauksia ja takuita koskevien päätösten perusteella enimmillään nousta. Jos takaukselle tai takuulle on säädetty laissa enimmäismäärä, vuoden 2017 tilinpäätöksen liitteellä sarakeessa esitetään lain mukainen enimmäismäärä.
- 2) Valtioneuvoston päätöksen 9.2.2017 mukainen enimmäismäärä on 68 000 000 euroa.
- 3) Finnvera Oyj:n EMTN-lainaohjelmalle myönnetty valtiontakaus kattaa myös koron- ja valuutanvaihtosopimukset (nimellismäärä 6 500 817 612 euroa 31.12.2017). Johdannaissopimukset solmitaan kansainvälisen, vakiomuotoisen ns. ISDA-sopimuksen puitteissa ja siihen liitetään luottoriskiä vähentävä vakuusjärjestelyyn liittyvä Credit Support Annex (CSA) -sopimus.
- 4) Valtioneuvoston päätöksen 20.4.2017 mukainen enimmäismäärä on 11 000 000 000 euroa.
- 5) Valtioneuvoston päätöksen 20.4.2017 mukainen enimmäismäärä on 440 000 000 euroa.
- 6) Valtioneuvoston päätöksen 30.5.2013 mukainen enimmäismäärä on 7 670 270 850 euroa. Päätöksen mukainen enimmäismäärä muodostuu Suomen osuudesta (1,9289 %) Euroopan rahoitusvakausvälineen 241 miljardin euron varainhankintaohjelmasta ja enintään 65 %:n ylitakauksesta. Päätös kattaa myös korot.
- 7) Esittämistavan muutos: Suomen Pankille myönnetty valtiontakaukset esitettiin vuoden 2016 tilinpäätöksessä kohdassa Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä enimmäismäärä ja takauksensaajana esitettiin Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF).

Voimassa olevat takaukset ja takuut

Takaukset ja takuut	Voimassa 31.12.2017	Voimassa 31.12.2016	Muutos 2017–2016	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2017
Takaukset yhteensä	13 777 853 213,02	11 439 345 179,89	2 338 508 033,13	30 436 701 474,76
Takuut yhteensä	430 579 173,43	635 508 910,14	-204 929 736,71	7 993 966 354,20
TAKAUKSET JA TAKUUT YHTEENSÄ	14 208 432 386,45	12 074 854 090,03	2 133 578 296,42	38 430 667 828,96

Sisältävät ulkomaanrahan määriäisiä valtiontakauksia

Takauksen saaja	Valuutta	Valuuttamääräinen vastuu 31.12.2017	Valuuttamääräinen vastuu 31.12.2016	Valuuttamääräinen muutos 2017–2016
Finnvera Oyj	SEK	5 500 000 000	3 500 000 000	2 000 000 000
Finnvera Oyj	USD	2 000 000 000	1 300 000 000	700 000 000
Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF)	SDR	341 548 767	478 704 310	-137 155 543
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	CHF	458 935	637 271	-178 336
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	RUB	25 840 955	23 864 653	1 976 302
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	BRL	24 565 798	29 296 537	-4 730 739
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	USD	124 105 103	159 958 840	-35 853 737
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	SEK	75 870 144	97 547 328	-21 677 184
Suomen Vientiluotto Oyj	JPY	5 000 000 000	5 000 000 000	0

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma %	Tilinpäätös-päivän kurssi €
Euro (EUR)	11 421 315 536,88	80,38	1
Yhdysvaltojen dollari (USD)	1 771 120 739,94	12,47	1,199
Erytyiset nosto-oikeudet (SDR)	405 579 173,43	2,85	0,842
Ruotsin kruunu (SEK)	566 434 724,80	3,99	9,844
Japanin jeni (JPY)	37 034 293,76	0,26	135,01
Brasilian real (BRL)	6 183 341,58	0,04	3,973
Sveitsin frangi (CHF)	392 185,09	0,00	1,170
Venäjän rupla (RUB)	372 390,98	0,00	699,392
YHTEENSÄ	14 208 432 386,46	100,00	

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talous-arvio-menot 2017	Määrä-raha-tarve 2018	Määrä-raha-tarve 2019	Määrä-raha-tarve 2020	Määrä-raha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
YHTEENSÄ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talous-arvio-menot 2017	Määrä-raha-tarve 2018	Määrä-raha-tarve 2019	Määrä-raha-tarve 2020	Määrä-raha-tarve myöhemmin	Määrä-raha-tarve yhteensä*
Kansainvälinen jälleenrakennus- ja kehityspankki IBRD						1 081 630 951,39
Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC						0,00
Kansainvälinen investointitakauslaitos MIGA						7 726 173,60
Euroopan investointipankki EIB						3 098 617 500,00
Pohjoismaiden Investointipankki NIB						1 088 100 000,00
Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO						22 264 600,00
Euroopan neuvoston kehityspankki CEB						69 786 000,00
Euroopan vakausmekanismi EVM						11 143 880 000,00
MUUT SOPIMUKSET JA SITOUMUKSET YHTEENSÄ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16 512 005 224,99

* Maksetut määrät on esitetty liitteellä 17.

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Valtiovarainministeriöllä ei ole taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Valtiovarainministeriöllä ei ole tälle liitteelle raportoitavia taseeseen sisältymättömiä rahastoituja varoja.

Liite 15: Velan muutokset

Valtiovarainministeriöllä ei ole tälle liitteelle raportoitavia velan muutoksia.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Valtiovarainministeriöllä ei ole tällä liitteellä raportoitavaa velkaa.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Osuudet kansainvälisissä rahoituslaitoksissa

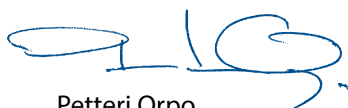
		1		2	3
		Merkitty pääoma 31.12.2017 mennessä yhteensä		Maksettu pääoma 31.12.2017 mennessä yhteensä	Maksettu pääoma 31.12.2017 valuuttakurssien mukaan euroina
Rahalaitos	Valuutta		Valuutta		
Kansainvälinen jälleenrakennus- ja kehityspankki IBRD	USD	1 297 200 000,00	USD	82 700 000,00	68 956 891,52
Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC	USD	0,00	USD	15 697 000,00	13 088 468,27
Kansainvälinen investointitakauslaitos MIGA	USD	9 266 000,00	USD	2 171 000,00	1 810 222,63
Euroopan investointipankki EIB	EUR	3 098 617 500,00	EUR	276 373 650,00	276 373 650,00
Pohjoismaiden Investointipankki NIB	EUR	1 088 100 000,00	EUR	74 400 000,00	74 400 000,00
Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO	EUR	22 264 600,00	EUR	22 264 600,00	22 264 600,00
Euroopan neuvoston kehityspankki CEB	EUR	69 786 000,00	EUR	7 747 000,00	7 747 000,00
Euroopan vakausmekanismi EVM	EUR	11 143 880 000,00	EUR	1 437 920 000,00	1 437 920 000,00
YHTEENSÄ					1 902 560 832,42

Summien selitykset:

- 1 Merkityt osuudet (callable capital) laitokseen liittymisestä alkaen vuoden 2017 loppuun saakka. Maksuja niistä voi aiheutua myöhemminkin sitoumuksista riippuen.
- 2 Maksetut osuudet (paid-in) laitokseen liittymisestä alkaen vuoden 2017 loppuun saakka.
- 3 Maksettujen osuuksien kumulatiivinen arvo euroina vuoden 2017 kurssien mukaan, EUR-USD: 1,1993 (Suomen Pankki 29.12.2017).

Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28.2.2018

Petteri Orpo
Valtiovarainministeri

Anu Vehviläinen
Kunta- ja uudistusministeri

Martti Hetemäki
Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Tilintarkastajan merkintä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä / 2018.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Snellmaninkatu 1 A

PL 28, 00023 VALTIOEUVESTO

Puhelin 0295 160 01

Telefaksi 09 160 33123

www.vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)

ISBN 978-952-251-928-3 (pdf)

Maaliskuu 2018